

Massmediafrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 34 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden

2002 som rör olika massmediafrågor. Det gäller frågor om

- grundläggande principer och former för programföretags verksamhet
- kommersiell nationell radio
- massmediautredning
- lokal-TV och Öppna kanalen
- riksdagsdebatter i public service
- EG:s TV-direktiv
- reklam i radio och TV
- koncessionsavgifter
- Granskningsnämnden för radio och TV
- sändningar i TV 4
- digital radio
- s.k. must carry
- presstöd, m.m.

Utskottet avslår samtliga motioner. Ställningstagandena i betänkandet har föranlett 17 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Utskottets överväganden	8
Grundläggande principer och former för programföretags verksamhet.....	8
Motionerna	8
Bakgrund	9
Utskottets ställningstagande	12
Kommersiell nationell radio	13
Motionerna	13
Bakgrund	13
Utskottets ställningstagande	14
Massmedieutredning.....	15
Motionen	15
Bakgrund	15
Utskottets ställningstagande	16
Lokal-TV och Öppna kanalen	17
Motionerna	17
Bakgrund	17
Utskottets ställningstagande	18
Riksdagsdebatter i public service	18
Motionen	18
Bakgrund	18
Utskottets ställningstagande	21
EG:s TV-direktiv	21
Motionen	21
Bakgrund	22
Utskottets ställningstagande	23
Reklamtid i radio och TV	24
Motionerna	24
Bakgrund	24
Utskottets ställningstagande	26
Regler om reklam riktad till barn.....	26
Motionen	26
Bakgrund	27
Utskottets ställningstagande	27
Koncessionsavgift för kommersiell lokalradio	28
Motionen	28
Bakgrund	28
Utskottets ställningstagande	29
Koncessionsavgift för TV.....	29

Motionen	29
Bakgrund	30
Utskottets ställningstagande	33
Granskningsnämnden för radio och TV	34
Motionen	34
Bakgrund	34
Utskottets ställningstagande	35
Sändningar i TV 4	36
Textade program i TV 4	36
Motionen	36
Bakgrund	36
Utskottets ställningstagande	38
Regionala sändningar i TV 4	39
Motionen	39
Bakgrund	39
Utskottets ställningstagande	40
Digital radio	40
Motionen	40
Bakgrund	40
Utskottets ställningstagande	42
Must carry-skyldigheten	42
Motionen	42
Bakgrund	42
Utskottets ställningstagande	43
Presstöd	43
Motionerna	43
Bakgrund	46
Utskottets ställningstagande	47
Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	48
Motionen	48
Bakgrund	49
Utskottets ställningstagande	49
Stöd till radio- och kassettidningar	49
Motionerna	49
Bakgrund	50
Utskottets ställningstagande	51
Reservationer	52
1. Grundläggande principer och former för programföretags verksamhet (punkt 1)	52
2. Rikstäckande kommersiell radio (punkt 2)	53
3. Massmedieutredning (punkt 3)	53
4. EG:s TV-direktiv (punkt 6)	54
5. Reklamtid i radio och TV (punkt 7)	54
6. Reklamtid i kommersiella lokalradion (punkt 8)	55
7. Koncessionsavgift för kommersiell lokalradio (punkt 10)	55

1*Riksdagen 2002/03. 4 saml. KU25

Rättelse: S. 5 rad 9 nedifrån Står: m Rättat till: m, fp

8. Koncessionsavgift för TV (punkt 11).....	56
9. Granskningsnämnden för radio och TV (punkt 12).....	56
10. Textade program i TV4 (punkt 13).....	57
11. Digital radio (punkt 15).....	57
12. Must carry-skyldigheten (punkt 16)	58
13. Minskning eller avveckling av presstödet (punkt 17).....	58
14. Minskning eller avveckling av presstödet (punkt 17).....	59
15. Tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning (punkt 19).....	59
16. Stöd till invandartidningar och tvåspråkiga medier (punkt 20).....	60
17. Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden (punkt 22).....	60
Bilaga 1 Förteckning över behandlade förslag	62
Motioner från allmänna motionstiden 2002.....	62
Bilaga 2 Reservanternas lagförslag	65
Av reservanternas i reservation 7 föreslagen lydelse av 4 § lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område.....	65

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Grundläggande principer och former för programföretags verksamhet

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K333 yrkandena 3 och 4 och 2002/03:K379 yrkande 9.

Reservation 1 (m, fp)

2. Rikstäckande kommersiell radio

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K333 yrkande 5 och 2002/03:K373 yrkande 5.

Reservation 2 (m, fp, kd)

3. Massmedieutredning

Riksdagen avslår motion 2002/03:K399 yrkande 1.

Reservation 3 (mp)

4. Lokal TV och Öppna Kanalen

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K399 yrkande 2 och 2002/03:Kr334 yrkande 3.

5. Riksdagsdebatter i public service

Riksdagen avslår motion 2002/03:K399 yrkande 3.

6. EG:s TV-direktiv

Riksdagen avslår motion 2002/03:K333 yrkande 10.

Reservation 4 (m, fp)

7. Reklamtid i radio och TV

Riksdagen avslår motion 2002/03:K333 yrkande 9.

Reservation 5 (m,fp)

8. Reklamtid i kommersiella lokalradion

Riksdagen avslår motion 2002/03:K373 yrkande 6.

Reservation 6 (kd)

9. Reklam riktad till barn

Riksdagen avslår motion 2002/03:L343 yrkande 1.

10. Koncessionsavgift för kommersiell lokalradio

Riksdagen avslår motion 2002/03:K373 yrkande 7.

Reservation 7 (m, fp, kd)

11. Koncessionsavgift för TV

Riksdagen avslår motion 2002/03:K373 yrkande 8.

Reservation 8 (m, fp, kd)

12. Granskningsnämnden för radio och TV

Riksdagen avslår motion 2002/03:K373 yrkande 2.

Reservation 9 (m, fp, kd)

13. Textade program i TV4

Riksdagen avslår motion 2002/03:K404.

Reservation 10 (c, mp)

14. Regionala sändningar i TV4

Riksdagen avslår motion 2002/03:K417.

15. Digital radio

Riksdagen avslår motion 2002/03:K333 yrkande 6 i denna del.

Reservation 11 (m)

16. Must carry-skyldigheten

Riksdagen avslår motion 2002/03:K333 yrkande 11.

Reservation 12 (m, fp)

17. Minskning eller avveckling av presstödet

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K333 yrkande 7, 2002/03:K406 yrkande 2 och 2002/03:Kr372 yrkande 2.

Reservation 13 (m)

Reservation 14 (fp)

18. Särskilt distributionsstöd

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K289 och 2002/03:K412.

19. Tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning

Riksdagen avslår motion 2002/03:K373 yrkande 3.

Reservation 15 (kd)

20. Stöd till invandrartidningar och tvåspråkiga medier

Riksdagen avslår motion 2002/03:Sf289 yrkandena 26 och 27.

Reservation 16 (mp)

21. Översyn av presstödet

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K268, 2002/03:K399 yrkande 4 och 2002/03:K423.

22. Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Riksdagen avslår motion 2002/03:K406 yrkande 3.

Reservation 17 (m)

23. Stöd till radio- och kassettidningar

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K303, 2002/03:K356 och 2002/03:K413.

Stockholm den 13 mars 2003

På konstitutionsutskottets vägnar

Gunnar Hökmark

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Hökmark (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Helena Bargholtz (fp), Kenth Högström (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Einarsson (v), Mats Berglind (s), Henrik S Järrel (m), Anders Bengtsson (s), Tobias Krantz (fp), Kerstin Lundgren (c), Helene Petersson (s), Gustav Fridolin (mp), Inger Jarl Beck (s), Elisebeht Markström (s) och Bertil Kjellberg (m).

Utskottets överväganden

Grundläggande principer och former för programföretags verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner som rör grundläggande principer och former för programföretags verksamhet. Jämför reservation 1.

Motionerna

I motion 2002/03:K333 av Kent Olsson m.fl. (m) yrkas att riksdagen beslutar att nya avtal med programbolag inte får innehålla vare sig program- eller reklamvillkor i enlighet med vad som anförs i motionen (*yrkande 3*). Motionärerna anför bl.a. att det skall råda frihet att ge ut och distribuera medieprodukter och att pröva deras ekonomiska bärkraft. Inom ramen för de tekniska begränsningarna för medier skall det vara läsarna, lyssnarna, tittarna och användarna som genom sina val avgör vilka medier som skall ha framgång. Vidare anför motionärerna att det är diskutabelt från konstitutionell synpunkt med en skyldighet för ett programföretag att i sin redaktionella verksamhet hålla sig till en i förväg lämnad programförklaring, vilket bl.a. föreslagits av Lokalradioutredningen för DAB-radion och som gäller för digital marksänd TV. En sådan ordning kan enligt motionärerna ge möjlighet till en obehörig styrning av vad som yttras i radio. Därutöver anför motionärerna att affärslogiken förändras med ny teknik och nya distributionsformer. Tidigare handlade det enligt motionärerna mest om vad som var tekniskt möjligt. Nu handlar det mer om vad kunden vill ha och är beredd att betala för. Det förändrar också politikens roll. Motionärerna påpekar vidare att tekniken också ändrar mediernas kommersiella villkor. Med nya distributionsformer och ny teknik ökar t.ex. intresset hos de annonserande företagen att själva äga relationen till kunden. Portalbyggande, produktplacering, relations- och lojalitetsbyggande blir nya nyckelbegrepp.

Vidare yrkas i motionen att riksdagen beslutar att framtida koncessioner inom radio och TV skall fördelas via auktion i enlighet med vad som anförs i motionen (*yrkande 4*). Koncessionerna skall enligt motionärerna fördelas på motsvarande sätt som den privata lokalradions ursprungliga regelverk. Motionärerna anser att staten inte skall lägga sig i hur frekvensbanden utnyttjas utöver de hänsyn som talar för att närliggande frekvensområden bör utnyttjas för samma typ av användningsområde. Statlig reglering på grund av trängsel i eteren för radiostationer blir allt mindre aktuell i takt med att den tekniska utvecklingen gör utnyttjandet av frekvensbanden effektivare.

I motion 2002/03:K379 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen sin mening vad i motionen anförs om sändnings-

rätter för radio och TV (*yrkande 9*). Motionärerna framhåller att yttrandefriheten och rätten till fri åsiktsbildning utgör omistliga hörnstenar i ett demokratiskt samhälle. I Europakonventionen kommer detta synsätt till uttryck genom artikel 10, vilken stadgar att rätten att t.ex. sända radio eller TV är en civil rättighet, och genom artikel 6 enligt vilken en sådan rättighet inte får begränsas utan rättslig prövning. Mot bakgrund av detta framstår enligt motionärerna den svenska medieregleringen, som bl.a. innebär att staten har monopol på sändningsrätter för radio och TV utan möjlighet för den enskilde till rättslig prövning, som oförenlig med konventionen. Motionärerna anser att det är angeläget att i detta avseende stärka den enskildes rättighetsskydd så att det bättre överensstämmer med konventionens.

Bakgrund

Gällande regler, m.m.

Yttrandefrihetsgrundlagen reglerar skyddet för yttrandefrihet i radio, television, filmer, videogram och ljudupptagningar m.m. Lagen bygger på samma grundsatser som tryckfrihetsförordningen. Detta innebär bl.a. att censurförbud och etableringsfrihet i princip gäller också för de medier som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen. Endast i fråga om användningen av radiofrekvensspektrum har etableringsfrihet i tryckfrihetsrättslig mening inte kunnat införas.

Varje svensk medborgare och svensk juridisk person har enligt 3 kap. 1 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen rätt att sända radioprogram genom tråd. Något krav på tillstånd för att sända radioprogram genom tråd finns inte. Föreskrifter kan emellertid meddelas om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning som behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning (s.k. must carry).

Rätten att sända radioprogram på annat sätt än genom tråd får enligt 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Det allmänna skall enligt paragrafen eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidast möjliga yttrandefrihet.

Enligt 3 kap. 4 § avgör den som sänder radioprogram självständigt vad som skall förekomma i programmen.

I förarbetena till yttrandefrihetsgrundlagen (prop. 1990/91:64) anfördes att det av tekniska skäl är omöjligt att uppnå en grundlagsfäst etableringsfrihet i tryckfrihetsrättslig mening när det gäller radiosändningar. Det gällande koncessionssystemet hade sin grund i nödvändigheten av att fördela radiofrekvenser, samtidigt som det har funnits en önskan att låta den centrala radio- och TV-verksamheten handhas av ett enda företag i allmänhetens tjänst.

Radio- och TV-lagen (1996:844) reglerar ljudradio- och televisionssändningar till allmänheten bl.a. i fråga om innehållet i sådana sändningar. Lagen är med visst undantag tillämplig på sändningar genom tråd endast om de når mer än 100 bostäder. Den omfattar också vissa satellitsända TV-program och

ljudradioprogram. Tillstånd krävs endast för sådana ljudradio- och televisionssändningar som sker med hjälp av radio på frekvenser under 3 Ghz. Den som bedriver sändningsverksamhet för vilken det inte behövs tillstånd – t.ex. den som sänder ursprungligt i kabel – eller som är satellitentreprenör är skyldig att anmäla sig för registrering hos Radio- och TV-verket. Vissa undantag från tillståndsplikten gäller för sändningar av sökbar text-TV och för sändningar som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade.

Regeringen är tillståndsmyndighet för televisionssändningar samt ljudradiosändningar i hela landet eller till utlandet. Ett tillstånd som regeringen meddelar innebär även rätt att samtidigt sända det antal program i varje område som anges i tillståndet. Tillstånd till digitala ljudradiosändningar ges också av regeringen. Radio- och TV-verket meddelar tillstånd att sända närradio samt lokalradio. Ingen kan få mer än ett tillstånd. Verkets beslut i tillståndsfrågor får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (13 kap. 1 och 1 a §§).

Regeringen har att beakta vad som föreskrivs i 1 kap. 9 § regeringsformen om objektivitetskrav vid myndighetsutövning. Av 3 kap. 2 och 3 §§ yttrandefrihetsgrundlagen framgår som tidigare har nämnts att yttrande- och informationsfriheterna skall vara grundläggande mål vid normgivning som berör fördelning av frekvenser och att dessa värderingar skall vara vägledande även vid förvaltningsbeslut som rör frekvensfördelningen. Därtill gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 12 § andra–femte styckena och 13 § regeringsformen. Dessa bestämmelser i regeringsformen innebär i huvudsak att begränsningar får göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle, att begränsningen skall stå i proportion till syftet och inte utgöra ett hot mot den fria åsiktsbildningen, att den inte får göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning, att begränsningar får göras endast med hänsyn till vissa närmare angivna betydelsefulla hänsyn och att begränsningar i övrigt får göras endast om särskilt viktiga skäl föranleder det.

Sändningstillstånd som meddelas av regeringen får enligt 3 kap. 1 § radio- och TV-lagen förenas med villkor som innebär att sändningsrätten skall utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljudradion och televisionen.

Villkor för sändningstillstånd får enligt 3 kap. 2 § även avse bl.a. skyldighet att sända program till hela eller viss del av landet, sända under viss minsta tid, samtidigt sända ett visst minsta antal program i varje område, använda en viss sändningsteknik, sända genmälen och beriktiganden, i programverksamheten respektera den enskildes privatliv, sända ett mångsidigt programutbud, kostnadsfritt sända meddelanden som är av vikt för allmänheten om en myndighet begär det samt utforma sändningarna på sådant sätt att de inte endast kan tas emot av en begränsad del av allmänheten i sändningsområdet. Villkor för sändningstillstånd får också avse förbud mot att sända reklam, andra annonser och sponsrade program samt förbud mot att diskriminera annonsörer (3 kap. 3 §). Ingen kan få mer än ett tillstånd av regeringen vare sig direkt eller genom företag där han eller hon på grund av aktie- eller andelsinnehav

ensam har ett bestämmande inflytande. Villkor för sändningstillstånd får innebära att ägarförhållandena och inflytandet i ett företag som erhåller tillståndet inte får förändras i mer än begränsad omfattning (3 kap. 4 §). Innan regeringen meddelar beslut om tillstånd skall den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen avser att förena med tillståndet. Beslut om sändningstillstånd får endast innehålla villkor som sökanden godtagit (3 kap. 8 §).

Regeringens beslut i tillståndsärenden av nu aktuellt slag kan bli föremål för prövning enligt lagen (1988:205) om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut.

När tillstånd meddelas sker också en ytterligare prövning inom ramen för radiokommunikationslagen (SFS 1993:599). Tillståndshavaren måste ha Post- och telestyrelsens tillstånd att använda radiosändare. Grunderna för Post- och telestyrelsens tillståndsbeslut framgår av 9 § första stycket radiokommunikationslagen. Tillstånd skall meddelas under förutsättning av störningsfrihet och effektiv frekvensanvändning. Vidare skall radiokommunikation som är viktig för den fria åsiktsbildningen inte hindras, och en rimlig beredskap för nya radioanvändningar skall kunna upprätthållas. Försvarmaktens frekvensbehov skall vara tillgodosett. Tillståndsmyndighetens beslut kan enligt 19 § överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. En proposition är aviserad att lämnas till riksdagen den 20 mars 2003 med förslag om en ny lag om elektronisk kommunikation som skall ersätta radiokommunikationslagen och telelagen (1993:597). I den lagrådsremiss som regeringen beslutade den 13 februari 2003 framgår att det dubbla prövningsförfarandet föreslås bibehållas för utsändningar till allmänheten av ljudradio- och TV-program.

I förarbetena till radio- och TV-lagen (prop. 1995/96:160 s. 89 f.) framhålls att regeringens tillståndsbeslut normalt är en del i ett större massmediepolitiskt system. Det är inte bara fråga om ett val mellan två eller flera tillståndssökande utan också om t.ex. innebörden i de krav som skall ställas på sändningsföretaget och om val mellan hur stor del av sändningsutrymmet som skall utnyttjas för rikstäckande respektive regionala eller lokala sändningar. Regeringen framhöll att om en direkt valsituation föreligger är det klart att regeringsformens och yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser ger vägledning. Av 3 kap. 2 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen följer att regeringen i valsituationer måste beakta t.ex. vilket programföretag som kan förväntas ge mest allsidigt utbud, låta störst antal meningsriktningar komma till tals, är minst knutet till specifik intressegrupp osv., kort sagt frågor om den sökandes vilja och förmåga att uppfylla de krav som ställs. Också för frågor om sändningsområden m.m. blir bedömningarna av sådan natur som knappast kan beskrivas i lagtext utan mer är sådana som regeringen i politisk ordning ansvarar för inför riksdagen.

Regeringen ansåg därför att den dåvarande ordningen med tillståndsprövning borde kvarstå oförändrad, i vart fall till dess en förändrad rättslig, teknisk eller massmediepolitisk verklighet tydligt kunde skönjas.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 1998 avstyrkte utskottet (bet. 1997/98:KU16) motionsyrkanden om statens agerande rörande medier mot bakgrund av att riksdagen ganska nyligen hade tagit ställning i fråga om sändningstillstånd och tillståndsvillkor och med hänsyn till att resultatet av Konvergensutredningen och Lokalradioutredningen inte borde föregripas.

Även under riksmötet 1998/99 avstyrkte utskottet liknande motionsyrkanden. Utskottet uttalade då att det inte fann skäl att frångå sin tidigare bedömning när det gäller grundläggande principer och former för programföretags verksamhet (bet. 1998/99:KU23).

Vid riksmötet 1999/2000 vidhöll utskottet sina tidigare bedömningar och avstyrkte liknande motionsyrkanden för statens agerande rörande medier (bet. 1999/2000:KU15). Även vid riksmötet därefter vidhöll utskottet sina tidigare bedömningar och avstyrkte ett motionsyrkande av samma innebörd (bet. 2000/01:KU18).

Konstitutionsutskottet behandlade också under föregående riksmöte motioner med liknande yrkanden som i de nu aktuella motionerna (bet. 2001/02:KU33 s. 10–17). Utskottet, som ansåg att svensk lagstiftning på området motsvarar Europakonventionens krav, fann inte skäl att frångå sina tidigare bedömningar när det gäller statens agerande rörande medier och grundläggande principer och former för programföretags verksamhet. Motionerna avstyrktes därför i berörda delar.

Riksdagen har vidare under våren 2001 tagit ställning till sändningstillstånd och tillståndsvillkor för den radio och TV-verksamhet i allmänhetens tjänst som skall bedrivas av Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB t.o.m. den 31 december 2005 (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning när det gäller statens agerande rörande medier och grundläggande principer och former för programföretags verksamhet. Motionerna K333 (yrkandena 3 och 4) och K379 (yrkande 9) avstyrks därmed.

Kommersiell nationell radio

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om rikstäckande kommersiell lokalradio. Jämför reservation 2.

Motionerna

I motion 2002/03:K333 av Kent Olsson m.fl. (m) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförs om möjlighet till etablering av kommersiell nationell radio (*yrkande 5*). Förbudet mot kommersiella nationella kanaler inverkar enligt motionärerna negativt på utbudet för lyssnarna. Underlaget för att satsa på kvalitet och dyra programkoncept hålls litet genom att varje kommersiell kanal måste ”uppfinna hjulet på nytt” varje regional sändning. Motionärerna påpekar att detta motverkar möjligheten till mångfald och undandrar därigenom lyssnarna chanserna till en högkvalitativ rikstäckande kanal, samtidigt som de befintliga statliga och rikstäckande radiokanaler inte utsätts för någon heltäckande konkurrens alls. Enligt motionärerna är det viktigt att vidga yttrandefriheten och öppna för såväl nya regionala kanaler som fria nationella kanaler. Det finns inga tekniska eller demokratiska skäl till att begränsa den fria radions utveckling. Motionärerna anför att nationella radiokanalkoncessioner snarast bör bjudas ut till auktion.

I motion 2002/03:K373 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utredning om nationell fri radio på kommersiell grund (*yrkande 5*). Motionärerna påpekar att många andra länder tolererar fria nationella radiostationer som är kommersiellt finansierade. Enligt motionärerna bör man pröva också en sådan möjlighet i Sverige. Regeringen bör därför överväga möjligheten av fri nationell radio på kommersiell grund.

Bakgrund

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med konstitutionsutskottets behandling våren 2000 av propositionen 1999/2000:55 *Kommersiell lokalradio* avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om en utredning rörande inrättandet av en nationell fri radio på kommersiell grund. Utskottet pekade på att syftet med införandet av privata reklamfinansierade ljudradiosändningar var att främja självständigt lokalt förankrade radiostationer. Utskottet framhöll att det analoga sändningsutrymmet är begränsat och ger utrymme endast för ett mindre antal nya sändningstillstånd. Vidare framhölls att behovet av mångfald gör att det är angeläget att minst två tillstånd så långt möjligt skall kunna ges för varje sändningsområde. Mot den bakgrunden var utskottet inte berett att förorda en ordning som inne-

bär att analogt sändningsutrymme avsett för den kommersiella lokalradion i stället används för rikstäckande kommersiell radio.

Under våren 2001 avstyrkte utskottet, som inte var berett att frånga sin tidigare bedömning, ett liknande motionsyrkande (bet. 2000/01:KU22 s. 9). Utskottet gjorde samma bedömning under föregående riksmöte med anledning av då väckta motionsyrkanden i samma fråga (bet. 2001/02:KU33 s. 16 f.).

Utredning om utvärdering av digital radio m.m.

Regeringen beslutade den 8 november 2001 att tillkalla en särskild utredare, som i ett första steg skulle kartlägga och analysera situationen för den digitala distributionen av radio i Sverige och i utlandet (dir. 2001:88).

Utredningen, som antagit namnet Digitalradioutredningen, avlämnade i april 2002 delbetänkandet *Digital radio – Kartläggning och analys* (SOU 2002:38). En slutsats i betänkandet är bl.a. att en väsentlig fråga vid planeringen för digitala marksändningar är avvägningen mellan sändningar som täcker stora sammanhängande områden, t.ex. hela landet, och regionalt och lokalt avgränsade sändningar (a. bet. s. 163). Störst frekvensekonomi uppnås enligt betänkandet om alla sändare som sänder program med ett visst innehåll använder samma frekvens. Detta förutsätter dock att sändningarna har samma innehåll. Om man vill att sändningarna skall innehålla olika regionala program – eller att vissa enstaka inslag skall bytas ut mot andra – måste sändningarna ske på olika frekvenskanaler. Vid planeringen av sändarnät för digital mark-sänd radio kommer det därför enligt utredningen att vara nödvändigt att ta hänsyn till den önskade fördelningen mellan rikstäckande, regionala och lokala sändningar.

Regeringen har därefter den 19 juni 2002 utfärdat tilläggsdirektiv till utredningen som fr.o.m. denna dag skall utföra sitt arbete som en parlamentarisk kommitté (dir. 2002:85). Kommittén skall med utgångspunkt i vad som framkommit i delbetänkandet göra en samlad analys av den digitala radions framtidsförutsättningar, ta ställning till den digitala radions framtid samt lämna förslag till lagändringar och andra åtgärder som följer av kommitténs överväganden. Grundlagsändringar skall dock inte föreslås. Uppdraget skall vara slutfört den 30 maj 2003.

Utskottets ställningstagande

Inte heller nu är utskottet berett att frånga sin tidigare bedömning när det gäller rikstäckande kommersiell radio. Motionerna K333 (yrkande 5) och K373 (yrkande 5) avstyrks därför. Utskottet noterar att frågan om önskad fördelning i den digitala radion mellan rikstäckande, regionala och lokala sändningar blir föremål för överväganden inom Digitalradioutredningens fortsatta arbete.

Massmedieutredning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om en bred massmedieutredning. Jämför reservation 3.

Motionen

I motion 2002/03:K399 av Leif Björnlod och Mona Jönsson (mp) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av att tillsätta en bred massmedieutredning (*yrkande 1*). Motionärerna anför att den breda debatten om dagens journalistiska utrymme i det kommersiella flödet och i public service-TV saknar arena i dag. En bred massmedieutredning behöver därför tillsättas. Motionärerna pekar på fast food-mentaliteten i public service-TV:s nyhetsutbud. Liknande nyheter förmedlas glättigt i de båda kanalerna under hela dagen med lite kosmetiska förändringar. Denna oroande trend gäller enligt motionärerna hela medieutbudet. Motionärerna anser att nya medier inte innebär att den totala mångfalden ökar. Också därför behövs en massmedieutredning.

Bakgrund

Medieundersökningar m.m.

I enlighet med sitt uppdrag publicerar Granskningsnämnden för radio och TV två gånger per år vetenskapliga undersökningar av programutbudet i radio och TV. Antingen genomförs dessa undersökningar i nämndens egen regi eller lägger nämnden ut uppdrag till lämplig universitets- eller högskoleinstitution. Det förekommer att nämnden får regeringens uppdrag att genomföra en viss undersökning. I andra fall är det nämnden själv som beslutar vilka projekt som skall genomföras.

Under åren 2002–2004 skall Granskningsnämnden enligt regeringens uppdrag följa och utvärdera mångfalden i Sveriges Televisions nyhetsutbud. Undersökningen skall möjliggöra jämförelser mellan situationen före och efter Sveriges Televisions omorganisation av nyhetsverksamheten. Även relevanta jämförelser med annan nyhetsbevakning i televisionen bör ingå i undersökningen. I sin rapportserie har nämnden nyligen publicerat delrapporten *Mångfald i TV-nyheterna – Om mångfalden i Sveriges Televisions nyhetsverksamhet 1998–2001* (rapport nr 10).

Även Radio- och TV-verket har till uppgift att följa utvecklingen inom medieområdet. Verket inhämtar, sammanställer och publicerar statistik samt annan relevant information beträffande ägande- och branschstruktur, teknik samt ekonomi inom medieområdet.

Omfattande forskning på medieområdet bedrivs vidare vid bl.a. institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG), Göteborgs universitet, in-

stitutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMK), Stockholms universitet och Demokratiinstitutet, Mitthögskolan.

Andra organ som studerar medieområdet är t.ex. SOM-institutet som varje år genomför en riksrepresentativ frågeundersökning på temat Samhälle, Opinion och Massmedia, därav namnet SOM, och Nordicom – Nordiskt informationscenter för medie- och kommunikationsforskning – som har till uppgift att sprida kunskap om medie- och kommunikationsforskning i de nordiska länderna.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet behandlade under riksmötet 2000/01 motionsyrkanden som rörde dels en konferens om mediernas roll i opinionsbildningen, dels behovet av ett oberoende medieinstitut (bet. 2000/01:KU18 s. 8–10). Utskottet anförde att det pågår en omfattande forskning på medieområdet såväl på universitet och högskolor som med anknytning till olika myndigheter. Något initiativ från regeringen för att få till stånd en konferens på det tema som avsågs i den ena motionen framstod därför inte som nödvändigt. Motionen avstyrktes.

Utskottet konstaterade vidare att frågan om inrättandet av ett särskilt medieinstitut, på grundval av ett förslag i slutrapporten *Ingång! Det finns bättre sätt att förnygra politiken* från Ungdomarnas demokratikommission (Ju 2001/101/U), bereddes i Regeringskansliet. Det arbetet borde inte föregripas. Även denna motion avstyrktes därför.

Övrigt

Enligt uppgift från Justitiedepartementet utgjorde slutrapporten från Ungdomarnas demokratikommission ett av många underlag för regeringens proposition 2001/02:80 *Demokrati för det nya seklet*. Beredningen av samtliga förslag i rapporten avslutades genom den nämnda propositionen.

Kulturdepartementet har vid en muntlig information inför utskottet upplyst om att behovet av en massmedie- eller en presstödsutredning övervägs inom departementet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att ett flertal organ inom såväl forsknings- som myndighetsområdet genomför undersökningar och analyser som rör utbudet i svenska medier. Bland annat har, som redovisats ovan, Granskningsnämnden fått regeringens uppdrag att under 2002–2004 följa och utvärdera Sveriges Television AB:s nyhetsutbud. Som redovisats ovan övervägs vidare för närvarande inom Kulturdepartementet behovet av en massmedieutredning. Enligt utskottets mening finns det mot denna bakgrund inte skäl att nu vidta någon åtgärd med anledning att vad som anförs i motion K399 (yrkande 1). Den bör därför avslås i berörd del.

Lokal-TV och Öppna kanalen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om stöd till lokal-TV och Öppna kanalen med hänvisning till att dessa till väsentlig del har tillgodosetts.

Motionerna

I motion 2002/03:Kr334 av Dan Kihlström m.fl. (kd) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om hur lokal-TV kan stärkas och utvecklas (*yrkande 3*). Motionärerna framhåller att det via kabel-TV finns flera public access-kanaler, eller ”Öppna kanalen”, som den ofta heter. I dessa kanaler har föreningar och organisationer möjlighet att till en låg kostnad göra TV. Vidare anför motionärerna att lokal-TV och närradion i dag är två kanaler där det finns en stor andel invandrare som driver egna kanaler. Detta är enligt motionärerna mycket viktigt, inte minst ur ett demokratiskt perspektiv. Lokal-TV bör därför utvecklas, inte avvecklas.

I motion 2002/03:K399 av Leif Björnlod och Mona Jönsson (mp) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om stöd för Öppna kanalen (*yrkande 2*). Enligt motionärerna bör Öppna kanalen få statligt stöd så att dess verksamhet kan täcka hela Sverige. Motionärerna påpekar att Öppna kanalen i dag endast finns i de större kommuner som har ekonomisk möjlighet att stödja denna föreningsbaserade verksamhet. Där direktsänds t.ex. kommunfullmäktigedebatter, lokalt producerade nyheter och kulturinslag.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 19 december 2002 att ge Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige i uppdrag att under 2003 och 2004 ansvara för att bl.a. utbildningsinsatser och ett ökat erfarenhetsutbyte kommer till stånd inom området icke-kommersiell lokal-TV (Ku2002/2756/Me). Insatserna skall bl.a. syfta till att utveckla folkrörelsernas möjligheter att använda TV-mediet som ett forum för kommunikation, lokal kultur och debatt. Verksamheten skall omfatta så många som möjligt av dem som är aktiva inom den icke-kommersiella lokal-TV-verksamheten. Samtliga förordnade lokala kabelsändarföretag skall enligt uppdraget ges möjlighet att ta del av de aktiviteter som kommer att äga rum inom ramen för uppdraget. För 2003 fördelas 1 miljon kronor för uppdraget, och för 2004 beräknas samma belopp.

Enligt regeringens beslut skall Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige lämna en slutlig redovisning av uppdraget till Radio- och TV-verket senast den 1 mars 2005.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har regeringen nyligen beslutat att ge Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige i uppdrag att under 2003 och 2004 ansvara för att bl.a. utbildningsinsatser och ett ökat erfarenhetsutbyte kommer till stånd inom området icke-kommersiell lokal-TV. Insatserna skall bl.a. syfta till att utveckla folkrörelsernas möjligheter att använda TV-mediet som ett forum för kommunikation, lokal kultur och debatt. Regeringen har fördelat särskilda medel för uppdraget. Utskottet, som utgår från att regeringen följer upp resultatet av uppdraget till Riksförbundet för Öppna Kanaler i Sverige, anser att vad som anförs i motionerna Kr334 (yrkande 3) och K399 (yrkande 2) om ett ökat stöd till lokal-TV och Öppna kanalen därmed till väsentlig del har tillgodosetts. Motionerna avstyrks således i berörda delar.

Riksdagsdebatter i public service

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att riksdagsstyrelsen bör ges i uppdrag att arbeta för att samtliga debatter i riksdagens kammare bör sändas i en public service-kanal. Något särskilt initiativ från riksdagens sida är enligt utskottet inte påkallat.

Motionen

I motion 2002/03:K399 av Leif Björnlod och Mona Jönsson (mp) yrkas att riksdagen beslutar att uppdra åt riksdagsstyrelsen att arbeta för att samtliga debatter i plenum borde sändas i en public service-kanal (*yrkande 3*). Enligt motionärerna kan demokratin väsentligt vitaliseras om alla riksdagsdebatter kan direktsändas. Som det är nu avgör tidningarnas politiska profil och i liten utsträckning även journalisten vad folket vill ha s.k. nyhet om. Motionärerna anser att folket borde ha rätt att självt, ofiltrerat, kunna välja ut den kunskap om den politiska debatten som det vill ha. Motionärerna framhåller att kvinnor och män kan komma att prioritera olika typer av debatter.

Bakgrund

Tidigare riksdagsbehandling

Vid 1992/93 års riksmöte avstyrkte utskottet (bet. 1992/93:KU9 s. 18) motioner om ökade TV-sändningar av riksdagsarbetet. Utskottet ansåg att av den redovisning som då lämnats av Riksdagens förvaltningskontor framgick att mycket omfattande insatser gjorts och var under övervägande inom informationsområdet. Enligt utskottet hade förvaltningsstyrelsen det övergripande ansvaret för informationsfrågorna, och styrelsen kunde genom sin parlamentariska sammansättning under talmannens ledning på lämpligt sätt initiera de

förändringar och den utveckling som ändrade förhållanden kan motivera. Frågor om ökade resurser fick aktualiseras i sedvanliga budgetsammanhang. Några initiativ från utskottets sida med anledning av motionerna ansåg utskottet inte då påkallade.

Frågan om radiosändningar från riksdagsdebatter behandlades vid 1993/94 års riksmöte (bet. 1993/94:KU35 s. 8). Utskottet hade inhämtat upplysningar från Riksdagens förvaltningskontor, som erinrat om sina övergripande mål att aktivt informera allmänheten om riksdagens arbete och arbetsformer och framhållit följande. Vissa riksdagsdebatter och öppna utskottsutfrågningar m.m. direktsändades ibland i radio och/eller TV. Beslutet att sända var helt och hållet massmediernas eget medan riksdagen svarade för att det rent praktiskt m.m. ordnades på bästa sätt för massmedierna. Från och med 1993/94 års riksmöte fanns en länk mellan riksdagen och Kaknästornet. Genom paraboler direktöverfördes ljud och bild från kammaren till Kaknästornet. Massmediebolag kunde sedan direkt, eller genom markbunden förlängning, ”tappa” och sända debatter. Länken hade t.ex. gjort det möjligt för TV 4:s redaktion att ständigt vara uppkopplad till riksdagen via Kaknästornet. Förvaltningskontoret ansåg, bl.a. av kostnadsskäl, att det då inte var realistiskt med egna radiosändningar från riksdagen. En kontinuerlig utveckling av riksdagens informationsverksamhet var dock av stor vikt. Utskottet ansåg att det var av stor vikt att riksdagens informationsverksamhet kontinuerligt utvecklades. I likhet med föregående år ville utskottet framhålla att förvaltningsstyrelsen har det övergripande ansvaret för informationsfrågorna och att styrelsen genom sin parlamentariska sammansättning, under ledning av talmannen, på ett lämpligt sätt kan initiera de förändringar och den utveckling som kan motiveras av ändrade förhållanden. Motionen avstyrktes.

Våren 1999 behandlade kulturutskottet ett par motioner som gällde införandet av en TV-kanal med direktsändning från politiska församlingar med det amerikanska *C-span* som förebild (bet. 1998/99:KrU3). Kulturutskottet hänvisade till att Sveriges Utbildningsradio (UR) under hösten 1996 hade ansökt hos regeringen om att få starta en politisk kanal, UR-Arena. Distansutbildningskommittén (U 1995:07) hade yttrat sig i ärendet och avstyrkt UR:s begäran. Regeringen beslutade därefter att inte vidta någon åtgärd med anledning av förslaget (prop. 1996/97:67 s. 35.) Kulturutskottet hänvisade till att det vid olika tillfällen, senast våren 1998, hade avstyrkt motionsförslag om en politisk kanal med hänvisning till att det inte fanns något skäl att ompröva regeringens beslut (bet. 1997/98:KrU11 s. 18). Kulturutskottet erinrade om att riksdagen nyligen hade beslutat att förlänga UR:s sändningstillstånd till utgången av år 2001. Enligt kulturutskottets uppfattning var det för tidigt att ha någon bestämd uppfattning om UR:s uppdrag efter år 2001 och om lämpligheten att i UR:s regi inrätta en sådan särskild kanal som nämnts i den aktuella motionen. Det var naturligt att utgå från att frågan skulle komma att aktualiseras i beredningsarbetet inför public service-företagens kommande tillståndsperiod. Vidare erinrade kulturutskottet om att sändningar från politiska arenor redan förekom. Utskottet hade i sitt betänkande 1998/99:KrU1 redovi-

sat den verksamhet som bedrivs på vissa större orter i landet av den allmännyttiga ideella föreningen Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige och som bl.a. innebar ett samarbete med riksdagen om att direktsända riksdagsdebatter. I sammanhanget nämndes att även public service-kanalerna och närradion sänder vissa debatter från riksdagen och andra politiska församlingar. Vidare nämndes att den som önskar inrätta en marksänd kanal av det slag som angavs i motionen har möjlighet att ansöka om sändningstillstånd hos regeringen. Kulturutskottet fann att det inte var påkallat med någon riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandena och avstyrkte dem.

Frågan om UR-Arena behandlades av konstitutionsutskottet våren 1997 med anledning av en följdmotion till proposition 1996/97:67 *Digitala TV-sändningar*. I likhet med kulturutskottet ansåg konstitutionsutskottet att Utbildningsradions begäran att få starta UR-Arena inte borde föranleda något uttalande från riksdagens sida. Motionsyrkandet avstyrktes (bet. 1996/97: KU17 s. 25).

Konstitutionsutskottet behandlade under hösten 2000 en motion vari efterfrågades ökad tillgänglighet av politiken genom TV-utsändningar (bet. 2000/01:KU4 s. 42–44). Utskottet gjorde samma bedömning som kulturutskottet gjorde hösten 1998 i fråga om införandet av en TV-kanal med *C-span* som förebild. Liksom tidigare framhöll utskottet att ansvaret för riksdagens informationsverksamhet ligger hos ledningen för riksdagens förvaltning. Vidare erinrade utskottet om att de massmedieföretag som så vill kan sända de debatter de väljer via riksdagens överföringar till Kaknästornet. Det kunde i sammanhanget inte heller bortses från att den tekniska utvecklingen på IT-området kan leda till att den som så vill kommer att kunna följa allt arbete i kammaren genom riksdagens webbplats. I detta sammanhang ville utskottet också nämna att det infördes möjligheter att göra och lagra upptagningar i ljud och bild från evenemang i första- och andrakammarsalarna och i Skandiasalen. Något särskilt initiativ med anledning av det aktuella motionsyrkandet var enligt utskottets mening inte påkallat. Motionen avstyrktes därför.

Övrigt

C-span är ett privat, icke-kommersiellt företag som bildades 1979 av kabel-TV-branschen i USA som en service till allmänheten. Företaget skapades för att täcka verksamheten i representanthuset från klubbslag till klubbslag. Sedan dess har *C-span* vuxit till en varierad informationstjänst som sörjer för sändningar under 24 timmar från offentlig verksamhet. 1986 inleddes sändningar från senaten genom *C-span2*. Därefter har *C-span3* tillkommit som ger TV-publiken tillgång till direktsända reportage från aktuella tilldragelser samt *C-span Radio*. I dag följs *C-spans* sändningar av 28,5 miljoner personer per vecka. (Uppgifterna hämtade från www.c-span.org och bet. 2000/01:KU4.)

Utskottet har inhämtat att det genom riksdagens försorg vidtas tekniska förbättringar för att ge TV-sändningar från riksdagen den kvalitet som eftersträvas. Dessa förbättringar kommer således de programföretag till godo som önskar sända från riksdagen.

Vidare har utskottet inhämtat att samtliga debatter numera direktsänds från riksdagens kammare via riksdagens webbplats (www.riksdagen.se). I den mån det är möjligt direktsänds också offentliga utfrågningar i utskotten samt andra större evenemang. En målsättning är att utöka direktsändningarna så att i första hand fler offentliga utskottsutfrågningar kan sändas, men också fler andra evenemang. Vidare planeras att det i framtiden skall vara möjligt att via riksdagens webbplats söka bland lagrade sändningar.

Vidare har Sveriges Television AB (SVT) den 24 februari startat den nya digitala temakanalen 24. Inom ramen för denna kanal sänds programserien *24 Direkt*. Programmet kommer dagligen under vardagar att från riksdagen direktsända riksdagsdebatter, frågestunder, offentliga utfrågningar i utskotten, seminarier och andra stora politiska evenemang. Vidare kommer kanalen också att innehålla sändningar från andra företrädare för det offentliga Sverige. I det analoga marknätet kommer SVT att sända debatter och frågestunder från riksdagen i samma omfattning som tidigare.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats i det föregående vidtar riksdagen kontinuerligt tekniska åtgärder för att underlätta för de programföretag som önskar sända från riksdagen. I enlighet med den bedömning som såväl kulturutskottet som konstitutionsutskottet tidigare har gjort i fråga om direktsändningar från riksdagen och andra politiska församlingar anser utskottet att det inte heller nu är påkallat med något särskilt initiativ från riksdagens sida i denna fråga. Det bör vidare framhållas att det ankommer på respektive programföretag att i enlighet med sin redaktionella självständighet avgöra om sändningar från riksdagen skall förekomma i företagets program och vad som i detta sammanhang kan vara av nyhetsvärde. Som framgått har Sveriges Television AB numera inlett dagliga sändningar från riksdagen inom ramen för sitt digitala programutbud. Vidare kan tilläggas, som också redovisats ovan, att samtliga debatter från riksdagens kammare numera genom riksdagens försorg direktsänds via riksdagens webbplats. Mot denna bakgrund avstyrks motion K399 (yrkande 3).

EG:s TV-direktiv

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att regeringen bör verka för att EG:s TV-direktiv avvecklas. Jämför reservation 4.

Motionen

I motion 2002/03:K333 av Kent Olsson m.fl. (m) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka för en avveckling av EU:s TV-direktiv (*yrkande 10*). Motionärerna

anför att EU skall arbeta för att utvidga den inre marknaden och få bort of-fentliga monopol. Det är enligt motionärerna oacceptabelt att EU ställer krav på en viss sammansättning av programmen, t.ex. en viss andel europeiska program. Motionärerna framhåller att EU:s uppgift är att möjliggöra tjänster-nas fria rörlighet, inte att reglera vilka länder programmen får komma ifrån. TV-direktivet bör därför avskaffas.

Bakgrund

TV-direktivet

Det s.k. TV-direktivet – rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för tele-vision – började för Sveriges del att gälla den 1 januari 1994, då EES-avtalet trädde i kraft och genomfördes i svensk rätt genom lagen (1992:1356) om satellitsändningar av televisionsprogram till allmänheten (prop. 1992/93:75, bet. 1992/93:KU12, rskr. 1992/93:117). Den 1 december 1996 ersattes bl.a. denna lag av regler i radio- och TV-lagen (1996:844) som då trädde i kraft. TV-direktivet har setts över av kommissionen, och den 30 juni 1997 antog Europaparlamentet och rådet ett nytt direktiv (97/36/EG) om ändring av TV-direktivet. Ändringarna införlivades med svensk rätt genom ändringar i radio- och TV-lagen (SFS 1998:1713, prop. 1997/98:184, bet. 1998/99:KU13, rskr. 1998/99:100).

TV-direktivet innehåller minimiregler för TV-sändningar inom EG och syftar till att möjliggöra fri rörlighet för TV-sändningar. Direktivet innebär att den medlemsstat varifrån en sändning härrör skall se till att sändningen följer lagen i den medlemsstaten. Andra medlemsstater skall tillåta fri mottagning och får inte hindra vidare-sändning av en TV-sändning från en annan med-lemsstat av skäl som omfattas av direktivet. Direktivet hindrar inte att med-lemsstaterna tillämpar mer restriktiva regler för TV-företag inom sin nation-ella jurisdiktion. I direktivet finns bl.a. regler om europeiska programkvoter och om sändning av biografifilmer i TV. Vidare innehåller det allmänna regler om TV-reklam och sponsring. Där föreskrivs också förbud eller restriktioner mot sändningar med visst innehåll. Beträffande TV-reklam riktad till min-deråriga sägs i direktivet att sådan reklam inte direkt skall uppmana minderå-riga att köpa en produkt eller tjänst genom att utnyttja deras oerfarenhet eller godtrogenhet. Reklamen skall inte heller direkt uppmuntra minderåriga att övertala sina föräldrar eller andra att köpa de utannonserade varorna eller tjänsterna. Inte heller skall den utnyttja det speciella förtroende minderåriga hyser för föräldrar, lärare eller andra personer. Reklamen skall inte heller utan skäl visa minderåriga i farliga situationer. I Sverige gäller enligt 7 kap. 4 § radio- och TV-lagen att reklam i en TV-sändning inte får syfta till att fånga uppmärksamheten hos barn under tolv år. I reklam i en TV-sändning får det inte uppträda personer eller figurer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år.

Europeiska kommissionen har den 6 januari 2003 avlämnat den fjärde rapporten om tillämpningen av TV-direktivet till rådet, Europaparlamentet, Europeiska och sociala kommittén samt Regionkommittén (KOM[2002]778 slutlig). När det gäller kommissionens slutsatser och framtidsutsikter konstateras att rådet den 11 november 2002 antog slutsatserna om översynen av TV-direktivet och betonade den breda enigheten om att det finns behov av omfattande förberedelser innan man utarbetar några kommande förslag gällande direktivet.

Till rapporten har kommissionen bifogat ett arbetsprogram i syfte att inleda en allmän debatt som är öppen för alla berörda parter, inklusive kandidatländerna och deras medborgare. Den skall behandla frågor i samband med översynen av TV-direktivet, särskilt enligt vad som föreskrivs i artikel 26 mot bakgrund av ny teknisk utveckling. Kommissionens syfte är att bedöma behovet av att uppdatera eller anpassa direktivet och, om nödvändigt, vidta sammanhängande eller ytterligare åtgärder.

Enligt kommissionens tidsplan skall kommissionen under tredje kvartalet 2003 anta ett meddelande om resultatet av den offentliga utfrågningen och eventuella förslag.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet har såväl vid föregående riksmöte som vid riksmötet dessförinnan avstyrkt motionsyrkanden om att regeringen skulle verka för ett avskaffande av TV-direktivet, eftersom utskottet inte har delat motionärernas uppfattning att så skall ske (bet. 2000/01:KU18 och 2001/02:KU33).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att EG:s TV-direktiv har tillkommit för att uppnå den grundläggande harmonisering som såväl är nödvändig som tillräcklig för att säkerställa den fria rörligheten för TV-sändningar inom gemenskapen. Direktivet har getts en sådan utformning att det står medlemsstaterna fritt att gentemot de programföretag som står under dess jurisdiktion tillämpa mer detaljerade eller strängare regler för områden som omfattas av direktivet. Utskottet anser alltså inte att TV-direktivet skall avvecklas. Motion K333 (yrkande 10) bör därför avslås.

Reklamtid i radio och TV

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att regleringen av reklamtid i radio och TV bör avvecklas. Därutöver avstyrker utskottet en motion om ändring av reglerna om reklamtid i kommersiell lokalradio. Jämför reservationerna 5 och 6.

Motionerna

I motion 2002/03:K333 av Kent Olsson m.fl. (m) yrkas att riksdagen beslutar om avveckling av regleringen av tiden för reklam i radio- och TV-sändningar i enlighet med vad i motionen anförs (*yrkande 9*). Den senaste utdelningen av sändningstillstånd för marksänd digital TV visar enligt motionärerna det absurda i svenska reklamregler, i och med att programbolag verksamma i andra länder också har tilldelats sändningstillstånd. Programbolagen kommer att lyda under respektive lands reklamregler, vilket innebär att andra länders samt svensk lag kommer att vara tillämplig inom samma sändningsform i Sverige. En översyn av reklamreglerna är därför nödvändig. Vidare anser motionärerna att utvecklingen har visat att hela lagstiftningen på området är föråldrad. Den kanal som väljer att sända för mycket reklam kommer enligt motionärerna snabbt att förlora tittare och anpassa sig till vad som är en rimlig kombination av reklam, avgifter och motsvarande. Regleringen av tiden för reklam bör därför avvecklas, såväl i svensk lagstiftning som i EU:s TV-direktiv.

I motion 2002/03:K373 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändrade regler för reklamtid i den kommersiella radion (*yrkande 6*). Enligt motionärerna finns det en självreglerande nivå för hur mycket radiokonsumenten vill stå ut med av reklambudskap. De föreslår därför att reglerna på området lättas upp. Motionärerna anser att man bör kunna tolerera en generell regel om 15 % av sändningstiden kombinerad med möjligheten att sända upp till 12 minuters reklam per timme under sex timmar per dygn.

Bakgrund

Gällande bestämmelser

TV-direktivet

I tidigare avsnitt finns en redogörelse för rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv

97/36/EG (TV-direktivet). Direktivet innehåller bl.a. bestämmelser om reklam.

I artikel 18.1 föreskrivs att den sammanlagda sändningstiden för köp-TV-inslag, reklaminslag och andra former av reklam inte får överstiga 20 % av den dagliga sändningstiden. Härifrån undantas dock sändningsblock för köp-TV i enlighet med artikel 18a. Av denna artikel framgår att sändningsblock för köp-TV i en kanal som inte uteslutande är avsedd för köp-TV skall ha en sammanhängande varaktighet av minst 15 minuter.

Enligt artikel 18.1 gäller vidare i fråga om reklaminslag att dessa inte får överstiga 15 % av den dagliga sändningstiden.

Svenska regler

Enligt 5 § radio- och TV-lagen gäller som huvudregel att annonser får sändas högst 8 minuter under en timme mellan hela klockslag. I TV-sändning får denna tid dels under sändningstiden mellan 19.00 och 24.00, dels i rena undantagsfall utsträckas till högst 10 minuter. Om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag får annonser sändas under högst 10 % av den tiden.

Vidare sägs i andra stycket att annonser får sändas i en TV-sändning under högst 10 % av sändningstiden per dygn.

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med behandlingen av regeringens proposition 1999/2000:55 *Kommersiell lokalradio* under våren 2000 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om ändrade regler för reklamtider i radio och TV. Utskottet konstaterade att det ingick i Digital-TV-kommitténs uppdrag att ta fram minst två utvärderingsrapporter där det skulle ingå en ekonomisk analys av sändningsverksamheten (dir. 1997:134). Analysen skulle bl.a. omfatta sändningskostnaderna och programföretagens och konsumenternas intresse och betalningsvilja. Utskottet, som förutsatte att frågan om reklamtiderna i kommersiell radio och TV också i övrigt följdes inom Regeringskansliet, var inte berett att då förorda förändrade regler för reklam i radio och TV (bet. 1999/2000:KU15 s. 18).

Utskottet behandlade också under riksmötet 2000/01 ett motionsyrkande om ändrade regler för reklamtid i kommersiell lokalradio (bet. 2000/01:KU22). Liksom vid behandlingen under riksmötet 1999/2000 förutsatte utskottet att frågan om reklamtid för kommersiell lokalradio följs inom Regeringskansliet. Motionen avstyrktes därför.

Under föregående riksmöte behandlade utskottet propositionen 2001/02:82 *Ändrade regler om annonser i TV-sändningar* med förslag till ändringar i radio- och TV-lagen om hur annonser får sättas in i TV-sändningar. Utskottet delade härvid regeringens bedömning att någon ändring av reglerna om mängden tillåten reklam inte var påkallad. Därmed avstyrkte utskottet motioner med yrkanden om att riksdagen skulle besluta om avveckling av regleringen av tiden för reklam i radio och TV-sändningar. Utskottet ansåg inte

heller att reglerna om reklamtid för den kommersiella lokalradion skulle avvecklas och avstyrkte ett sådant motionsyrkande.

I detta sammanhang behandlade utskottet också en motion med yrkande om en förnyad översyn av reglerna för reklam för olika medier i Sverige. Utskottet ville härvid framhålla att en utbyggnad av de digitala sändningarna i enlighet med Digital-TV-kommitténs förslag, dvs. av sändningarna av public service-program till full befolkningstäckning och med utnyttjande så långt som möjligt av det övriga sändningsutrymmet med ett utbud av kommersiella program, kan förväntas medföra behov av nya överväganden kring reklamreglerna. Utskottet ville också erinra om uppdraget till utredningen om översyn av radio- och TV-lagen (Ku 2000:01). Uppdraget rör bl.a. frågor om jurisdiktion, tillämplighet av tillståndsvillkor för vissa sändningar och placering av sponsringsmeddelanden (dir. 2000:43 och 2001:11). Vidare kunde regeringen förväntas inom kort tillkalla en utredning om en grundlig översyn av lagen om koncessionsavgifter. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att det inte fanns något behov av att nu förorda en förnyad översyn av reglerna för reklam för olika medier i Sverige i enlighet med vad som anfördes i motionen. Den avstyrktes därför.

Därutöver ansåg utskottet att det inte var påkallat att nu förorda någon ändring av reglerna för reklamtid i den kommersiella lokalradion, utan utskottet utgick liksom tidigare från att frågan följdes inom Regeringskansliet. Utskottet avstyrkte därför också en motion med ett sådant yrkande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning att en avveckling av regleringen för reklamtid i radio- och TV-sändningar inte bör ske. Motion K333 (yrkande 9) avstyrks därför.

Vidare anser utskottet alltjämt att någon ändring av reglerna för reklamtid i den kommersiella lokalradion inte är påkallad. Även motion K373 (yrkande 6) bör därför avslås.

Regler om reklam riktad till barn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att Sverige aktivt bör verka för att EG:s TV-direktiv skall omfatta regler om reklam riktad till barn. Någon åtgärd från riksdagens sida är enligt utskottet inte påkallad.

Motionen

I motion 2002/03:L343 av Monica Green m.fl. (s) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anföras om att Sverige aktivt bör medverka till att EU:s direktiv om TV och regler för reklam även

omfattar regler för reklam riktad till barn (*yrkande 1*). Motionärerna påpekar att Sverige är ganska ensamt i EU om förbud mot barnreklam i TV. Den förhärskande inställningen bland EU-länderna är enligt motionärerna dock att reklam inte är bevisat skadligt för barn, att det är viktigt att värna om TV-industrin och att självsanering är det bästa sättet för att få bort de värsta inslagen. Motionärerna anför att Sverige bör medverka till att EU:s nya direktiv även omfattar reklam riktad till barn.

Bakgrund

Under det svenska ordförandeskapshalvåret har barn och ungas situation i det nya medielandskapet hört till de prioriterade frågorna. Ett resultat av detta var att den för Sverige viktiga profilfrågan om barn och TV-reklam tydliggjordes på den politiska agendan inför det kommande arbetet med revideringen av TV-direktivet. Barn och TV-reklam var föremål för debatt vid det informella kulturministermötet i Falun den 20–22 maj 2001, där ett brett stöd gavs för att barn behöver visas särskild hänsyn när det gäller reklam. Dessförinnan hade frågan diskuterats på expertnivå vid seminariet Barn och unga i det nya medielandskapet i Stockholm den 12–13 februari samma år. Expertseminariet arrangerades av det svenska ordförandeskapet i samarbete med kommissionen. Mötet samlade drygt 200 företrädare för branscher, intresseorganisationer och myndigheter från hela Europa. Även kandidatländerna var representerade (skr. 2001/02:160 s. 231).

Som redovisats ovan har Europeiska kommissionen den 6 januari 2003 avlämnat den fjärde rapporten om tillämpningen av TV-direktivet. I denna konstateras att rådet den 11 november 2002 antog slutsatserna om översynen av TV-direktivet och betonade den breda enigheten om att det finns behov av omfattande förberedelser innan man utarbetar några kommande förslag gällande direktivet. Av det till rapporten bifogade arbetsprogrammet framgår bl.a. att kommissionen under första kvartalet 2003 kommer att inleda ett samråd som står öppet för samtliga berörda parter och till vilket kandidatländerna och deras medborgare är knutna. Inom ramen för detta samråd kommer kommissionen under första halvåret 2003 att genomföra en rad offentliga utfrågningar och uppmana alla berörda parter att lämna in sina skriftliga kommentarer om de olika specifika teman som fastställs i arbetsprogrammet. Sådana teman är bl.a. skydd för allmänintresset i fråga om TV-reklam samt skydd av minderåriga.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har inom EU påbörjats ett arbete för att förbereda ett kommande förslag till ändringar av TV-direktivet. Teman i detta arbete är bl.a. TV-reklam samt skydd av minderåriga. Utskottet utgår från att regeringen härvid fortsatt med kraft verkar för att regler om reklam riktade till barn skall införas i ett reviderat TV-direktiv. Någon åtgärd från riksdagens sida

med anledning av vad som anförs i motion L343 (yrkande 1) är därför inte påkallad. Motionen avstyrks i berörd del.

Koncessionsavgift för kommersiell lokalradio

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att koncessionsavgifter för de ursprungliga tillstånden för kommersiell lokalradio bör avvecklas ned till en lägre nivå. Jämför reservation 7.

Motionen

I motion 2002/03:K373 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkas att riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till en avvecklingsplan ned till en rimlig nivå för de höga koncessionsavgifterna som gäller för de ursprungliga tillstånden för kommersiell lokalradio (*yrkande 7*). När nu ett nytt system för tilldelning av tillstånd har trätt i kraft talar enligt motionärerna mycket för att man avvecklar de genomgående höga koncessionsavgifterna för de befintliga tillstånden ned till en rimlig nivå.

Bakgrund

Lokalradiolagens bestämmelser i 15–17 §§ och 32–37 §§ om avgift fortsätter enligt övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område att gälla i fråga om tillstånd som meddelats före den 1 juli 2000 och därefter förlängs.

I proposition 1999/2000:55 *Kommersiell lokalradio* uttalade regeringen i fråga om befintliga tillstånd att den i och för sig hade den utgångspunkten att de nya reglerna skall gälla även dessa. Detta var dock enligt regeringen inte möjligt fullt ut. För befintliga tillstånd skulle därför den avgift som fastställts vid auktionsförfarande betalas även under kommande tillståndsperioder. För nya tillstånd skulle en koncessionsavgift om 40 000 kr per år betalas. Avgiften skulle justeras årligen med hänsyn till konsumentprisindex.

Av propositionen framgick att den årliga avgiften för att sända lokalradio varierade som ett resultat av auktionerna mellan minimiavgiften 21 300 kr och 3 369 100 kr. Den genomsnittliga avgiften uppgick till 1,4 miljoner kronor per år. Flertalet av programföretagen har uppvisat förluster fram till utgången av år 1998. Lagrådet ansåg att det från principiella utgångspunkter kunde ifrågasättas att avgiftsbestämmelserna i lokalradiolagen skulle fortsätta att gälla allt framgent eftersom det medförde att mycket stora avgiftsskillnader kunde förekomma även sedan kraven på programinnehåll m.m. blivit enhetliga. Enligt Lagrådet borde det finnas en sluttidpunkt även för de avgifter som de nuvarande tillståndshavarna betalade, lämpligen vid utgången av år 2008. Regeringen framhöll å sin sida att de nya bestämmelserna syftade till

att stimulera mångfald och lokal förankring inom den kommersiella lokalradion. Ökade krav skulle ställas på de nya tillståndshavarna som fick sitt tillstånd i konkurrens. Krav på programinnehåll som kan ställas i form av tillståndsvillkor avseende eget material och program med lokal anknytning skulle bara bli tillämpliga på de nya tillstånden. Mot denna bakgrund ansåg regeringen att den avgift som fastställts vid auktionsförfarandet borde gälla för de befintliga tillstånden även under kommande avtalsperioder. Vidare anfördes att den som bedrev verksamhet inom lokalradion alltid har möjlighet att frånträda sitt tillstånd och ansöka på nytt enligt det nya regelsystemet.

Vid sin behandling av propositionen anförde konstitutionsutskottet att det med hänvisning till den nyss angivna bakgrunden inte var berett att förorda en annan lösning av avgiftsfrågan än den som regeringen föreslog (bet. 1999/2000:KU15).

Under föregående riksmöte behandlade utskottet ett motionsyrkande med ett liknande innehåll som det nu aktuella (bet. 2001/02:KU33 s. 32–33). Utskottet anförde att när det gäller frågan om avgifter beträffande tillstånd som meddelats före den 1 juli 2000 vidhöll utskottet sin tidigare bedömning som kommit till uttryck i betänkandet 1999/2000:KU15. Utskottet var således inte berett att förorda någon förändrad utformning av bestämmelserna rörande avgifter för sådana tillstånd och avstyrkte motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning att någon förändring av reglerna om koncessionsavgifter för de ursprungliga tillstånden att sända kommersiell lokalradio inte bör ske. Motion K373 (yrkande 7) avstyrks således.

Koncessionsavgift för TV

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till pågående utredningsarbete avstyrker utskottet en motion om ändrade regler gällande koncessionsavgift för TV. Jämför reservation 8.

Motionen

I motion 2002/03:K373 av Ingvar Svensson m.fl. yrkas att riksdagen beslutar att 4 § första stycket lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område skall ha den lydelse som framgår av bilaga 1 till motionen (yrkande 8). Yrkandet innebär att lydelsen i den nämnda paragrafen ändras på så sätt att orden ”och i sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa sändningar” utgår. Enligt motionärerna finns det inte något som helst sakligt skäl att ta ut koncessionsavgift på intäkter av sändningar med digital teknik, eftersom någon ensamrätt inte föreligger. Motionärerna anser att det är

uppenbart att lagen i denna del strider mot generalitetsprincipen genom att lagstiftningen endast kommer att gälla en enda TV-kanal, men inte någon av de övriga likställda. Vidare anför motionärerna att det kan vara fråga om olaglig särbeskattning. Bestämmelsen kan också vara i strid med EG-rätten, t.ex. kan uttalade skillnader i skattebelastning som gynnar vissa företag ses som ett statsstöd i EG-rättslig mening.

Bakgrund

Gällande bestämmelse, m.m.

Enligt 4 § lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område gäller sedan den 1 juli 2002 att den rörliga delen av koncessionsavgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik och i sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa sändningar.

Lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område, koncessionsavgiftslagen, trädde i kraft den 1 mars 1992. Enligt 1 § i lagens lydelse före den 1 juli 2001 skulle koncessionsavgift betalas av ett programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända TV-program i hela landet under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensamt om denna rätt. Koncessionsavgiften på televisionens område består enligt 2–4 §§ koncessionsavgiftslagen av dels en fast del, dels en rörlig del som baseras på reklamintäkterna. Den fasta avgiften uppgår enligt 3 § till 4 167 000 kr per månad. Den rörliga avgiften är enligt 4 § beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser. Avgiften tas ut med olika procentsatser beroende på annonsintäkternas storlek. Den fasta avgiften och beloppsgränserna för den rörliga avgiften justeras årligen med hänsyn till utvecklingen av konsumentprisindex.

Den 11 november 1991 gavs Nordisk Television AB (senare namnändrat till TV 4 AB) tillstånd att här i landet sända televisionsprogram i rundradio-sändning. Enligt det avtal som ingicks i samband med att tillståndet gavs, åtog sig bolaget att använda ett sändarnät som skulle byggas ut till att nå ungefär 99,8 % av Sveriges befolkning. I avtalet angavs vidare att företaget fick sända reklam mot vederlag och program mot betalning men att detta endast fick ske under annonstid.

Tillståndet gällde ursprungligen till utgången av februari 1998, men ersattes den 12 december 1996 av ett nytt tillstånd. Detta tillstånd utformades med stöd av bestämmelserna i radio- och TV-lagen som hade trätt i kraft den 1 december samma år. Det nya tillståndet innebar att det tidigare avtalet med TV 4 AB upphörde att gälla och ersattes av tillståndsvillkor. Tillståndet har

förlängts och gäller nu t.o.m. den 31 december 2005. Enligt tillståndet har TV 4 AB rätt att ”i hela landet, under hela dygnet samtidigt sända ett program”. Minst 98 % av den fast bosatta befolkningen skall kunna ta emot sändningarna via marknätet. Programmen skall enligt sändningstillståndet även distribueras genom satellit till den del av befolkningen som inte utan stora kostnader kan nås av utsändningarna från marksändare. Eftersom kabelföretagen är skyldiga att vidareända TV 4 AB:s analoga sändningar utan kostnad för själva mottagningen distribueras programmen även via kabel. Eftersom inget annat programföretag har haft regeringens tillstånd att under åren 1992–2000 sända rikstäckande TV-program med reklam har TV 4 AB under denna tidsperiod varit skyldigt att betala koncessionsavgift. Avgiften har under dessa år beräknats på grundval av de annonsintäkter TV 4 AB erhållit från samtliga sändningar (marknätet, satellit och kabel).

Sändningar av marksänd digital-TV påbörjades under år 1999 i fem områden i landet, men det var först under år 2000 som sändningarna hade nått full omfattning med ca 18 TV-kanaler i samtliga dessa områden. I november 2000 beslutade riksdagen att de digitala TV-sändningarna skulle få byggas ut i hela landet (prop. 2000/01:1 utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:01). Regeringen har därefter gett bl.a. de TV-företag som tidigare hade rätt att sända i samtliga fem områden rätt att sända i hela landet. Antalet hushåll som tar emot marksänd digital-TV uppgår i dag till ca 100 000.

Riksdagen beslutade våren 2001 (bet. 2000/01:KU26, rskr. 2000/01:277) om en ändring i 1 § koncessionsavgiftslagen, som innebar att skyldigheten att betala koncessionsavgift till staten skulle omfatta programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen har tillstånd att sända TV-program med reklam i hela landet med analog sändningsteknik. Detta skulle, liksom tidigare, endast gälla om företaget är ensamt om denna rätt här i landet. I propositionen (prop. 2000/01:132) angav regeringen att det inte fanns skäl att för närvarande skilja på reklamintäkter som härrör från analoga respektive digitala sändningar, eftersom de digitala sändningarna vid denna tidpunkt endast nådde ett begränsat antal tittare. Riksdagen beslutade också en ändring i 4 § samma lag som innebär att den rörliga avgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Vidare gav riksdagen regeringen till känna att en grundlig översyn av reglerna för koncessionsavgift borde göras och att regeringen skyndsamt borde utreda möjligheten att koncessionsavgift endast skall betalas för sändningar av reklam med analog sändningsteknik. De nya reglerna trädde i kraft den 1 juli 2001.

Vid beräkningen av den rörliga avgiftens storlek enligt 4 § koncessionsavgiftslagen görs det för närvarande ingen åtskillnad mellan reklamintäkter som härrör från sändningar som sker med stöd av ett tillstånd enligt 2 kap. 2 § radio- och TV-lagen där utsändningen sker med analog teknik och andra sändningar. Samtliga intäkter som ett programföretag haft för att det sänt annonser ingår således i beräkningsunderlaget. Detta gäller oavsett om sändningen sker med stöd av sändningstillstånd i marknätet eller inte och oavsett om den sker med analog eller digital teknik.

Frågan om koncessionsavgiften är att betrakta som en skatt diskuteras i propositionen 1991/92:78 om koncessionsavgift på televisionens område m.m. I lagrådsremissen hade uttalats att en avgift av detta slag inte motsvaras av någon direkt motprestation från statens sida, varför pålagan utgör en skatt i regeringsformens mening och måste regleras i lag. Lagrådet framhöll dock att eftersom avgiften kan ses som ett vederlag för en, som det får förmodas värdefull, ensamrätt att sända reklam i television här i landet, denna bedömning måhända inte var helt självklar. Lagrådet stannade emellertid vid samma slutsats som dragits i remissen. Till vad som tidigare anförts i frågan ville departementschefen bara tillägga att det förhållandet att det vederlag staten betingar sig så klart överstiger kostnaderna talar för att det är fråga om en skatt. Det är ju också så att ensamrätten är beroende av en tvingande reglering från det allmännas sida.

Tidigare riksdagsbehandling

Under föregående riksmöte behandlade konstitutionsutskottet propositionen 2001/02:170 *Vissa frågor om koncessionsavgift på televisionens område*. I propositionen föreslogs en ändring i 4 § koncessionsavgiftslagen med innebörd att den rörliga delen av koncessionsavgiften skall grundas endast på intäkter från annonser i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik och i sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa. Utskottet behandlade i detta sammanhang en motion med ett liknande yrkande som den nu aktuella. I sitt ställningstagande delade utskottet regeringens bedömning att parallellsändning av TV 4 AB:s analoga program i det digitala marknätet för närvarande inte torde alstra några särskilda intäkter mot bakgrund av att annonsörernas intresse av att sända reklam i TV 4 AB:s analoga program är en följd av att reklamutsändningen når hela landet. Att programmet även sänds parallellt i det digitala marknätet saknade enligt utskottet betydelse eftersom målet att nå ut till alla hushåll redan är uppfyllt genom marksändningen och parallellsändningen via satellit. Som regeringen framhållit var det därför motiverat att den rörliga delen av koncessionsavgiften tills vidare beräknas även på annonsintäkter från sändningar i det digitala marknätet som i huvudsak överensstämmer med sändningar som sker med stöd av tillstånd att sända med analog sändningsteknik.

Utskottet gjorde vidare samma bedömning som regeringen när det gäller generalitetsprincipen. Avgiftsskyldigheten för sändningar i det digitala marknätet gällde enligt förslaget endast sådana sändningar som i huvudsak överensstämmer med dem som sänds analogt med ensamrätt att sända reklam i hela landet, och dessa sändningar kan inte anses alstra särskilda reklamintäkter. Avgiften kunde enligt utskottet därför inte anses strida mot generalitetsprincipen.

I likhet med regeringen ansåg utskottet inte heller att förslaget innebar ett otillåtet statsstöd, mot bakgrund av att TV 4 AB:s konkurrenter i det digitala marknätet inte har en särställning som liknar den som TV 4 AB har när det

gäller den analoga sändningen och parallellsändningen och som är motivet för att koncessionsavgift över huvud taget tas ut.

Mot denna bakgrund tillstyrkte utskottet regeringens förslag och avstyrkte bl.a. den nämnda motionen.

Avslutningsvis ville utskottet emellertid erinra om vad utskottet anförde våren 2001 om att starka skäl – mot bakgrund av en ökad andel av digitala sändningar – talar för en åtskillnad när det gäller reklamintäkter som härrör från analoga respektive digitala sändningar. Utskottet ville understryka vikten av att beredningsarbetet med anledning av den grundliga översyn av reglerna för koncessionsavgiften som begärdes i sammanhanget och som regeringen nu beslutat om bedrivs skyndsamt.

Utredning

Regeringen beslutade den 14 mars 2002 att en särskild utredare skall göra en översyn av reglerna för koncessionsavgift på televisionens område (dir. 2002:44). Utredaren skall beskriva förändringarna inom TV-området och analysera vilka konsekvenser utvecklingen haft för konkurrensituationen på TV-reklammarknaden. Utredaren skall också analysera hur konkurrensituationen på TV-reklammarknaden kan komma att påverkas av skiftet från analog till digital sändningsteknik. Slutligen skall utredaren överväga behovet av att ändra reglerna för koncessionsavgift på TV-området, dels beträffande avgiftsskyldigheten, dels beträffande avgiftens storlek och hur avgiften skall beräknas.

I direktiven framhålls bl.a. att digitaliseringen av marknätet kan få till effekt att flera reklamfinansierade TV-kanaler får samma räckvidd som TV 4. I takt med att tillgången till och användningen av de digitala marksändningarna ökar kan TV 4 AB:s särställning som rikstäckande reklam-TV-kanal komma att förändras. Om utredaren kommer fram till att avgiftsskyldighet fortsatt är motiverad skall utredaren föreslå hur stor avgiften skall vara och hur den skall beräknas för att fylla avsedd konkurrensreglerande funktion.

Uppdraget skall redovisas senast den 30 april 2003.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan kommer utredningen om en översyn av reglerna för koncessionsavgift på televisionens område, som tillkallats på riksdagens begäran, inom kort att redovisa sitt uppdrag. Detta arbete bör enligt utskottets mening inte föregripas. Motion K373 (yrkande 8) avstyrks därför.

Granskningsnämnden för radio och TV

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att verksamheten vid Granskningsnämnden för radio och TV bör utvärderas. Jämför reservation 9.

Motionen

I motion 2002/03:K373 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkas att riksdagen begär att regeringen genomför en allsidig och relevant utvärdering av verksamheten hos Granskningsnämnden för radio och TV (*yrkande 2*). Enligt motionärerna är det viktigt att statliga myndigheter seriöst ägnar sig åt det som de är tillsatta att sköta. Motionärerna anser att det finns en risk för att granskningen över en tidsperiod leder till avtrubning vid de olika bedömningarna. Därför borde det nu vara dags att genomföra en allsidig och relevant utvärdering av Granskningsnämndens verksamhet. Det bör enligt motionärerna ges regeringen till känna.

Bakgrund

Gällande regler, m.m.

Enligt 9 kap. 2 § radio- och TV-lagen övervakar Granskningsnämnden för radio och TV genom granskning i efterhand om sända program står i överensstämmelse med lagen och de villkor som kan gälla för sändningarna.

Granskningsnämndens verksamhet regleras i förordningen (1994:728) med instruktion för Granskningsnämnden för radio och TV.

Enligt 1 § har nämnden till uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av regler för sändningarnas innehåll i fråga om ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. I granskningen ingår kontroll av den som på grund av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första och tredje–femte styckena radio- och TV-lagen (1996:844) har rätt att sända ljudradio- och TV-program, utövar denna rätt i enlighet med det tillstånd för programverksamheten som gäller. Nämnden skall också följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten.

Vidare sägs i 4 § att nämnden granskar program efter anmälan eller på eget initiativ.

Nämnden skall enligt 6 § se till att information om beslut av större vikt eller principiell betydelse sprids till allmänheten.

Granskningsnämnden har vidare i uppgift att bedöma om SVT:s, SR:s, UR:s och TV 4:s uppföljningsrapporter ger statsmakterna och allmänheten tillräcklig information om hur programföretagen levt upp till de krav och syften som regeringen angett i sändningstillstånden. Nämnden publicerar också regelbundet rapporter och informationsmaterial.

Tidigare riksdagsbehandling

Under riksmötet 1999/2000 behandlade utskottet en motion med liknande innehåll som den nu aktuella. Utskottet hänvisade då till regeringens redogörelse år 1999 för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 1998/99:75), där det anfördes att det inom Kulturdepartementet pågick en översyn av myndighetsstrukturen på medieområdet. Vidare anförde utskottet att det, enligt vad kulturministern hade framhållit i riksdagen den 24 februari 2000 när det gällde det pornografiska utbudet i televisionen, pågick en analys av lagstiftning, regelverk och tillämpning inom Regeringskansliet. Regeringen skulle återkomma så snart analysen var klar. Utskottet ansåg att detta arbete borde avvaktas och avstyrkte motionen.

Även under det därpå följande riksmötet behandlade konstitutionsutskottet en liknande motion. Utskottet vidhöll sin inställning att pågående arbete med myndighetsstruktur och pornografifrågan borde avvaktas och avstyrkte motionen (bet. 2000/01:KU18 s. 36).

Konstitutionsutskottet behandlade också en liknande motion under föregående riksmöte. Utskottet vidhöll sitt tidigare ställningstagande och avstyrkte motionen (bet. 2001/02:KU33 s. 25).

Övrigt

I budgetpropositionen för 2002 anförde regeringen att verksamheterna inom Granskningsnämnden för radio och TV, Statens biografbyrå samt Vårdsskildringsrådet fyller en viktig funktion i strävandena att motverka skadligt medieinnehåll (prop. 2001/02:1, utg.omr. 17, s. 119). Regeringen erinrade om att Vårdsskildringsrådet sprider kunskap och medvetenhet om dessa frågor genom sin verksamhet samt att Granskningsnämnden och Biografbyrån har i uppgift att övervaka efterlevnaden av de bestämmelser som rör våldsskildringar och pornografi i radio och TV respektive film. Enligt regeringen var regelverken föremål för överväganden.

När det gäller politikens inriktning under 2003 avseende skadligt medieinnehåll anför regeringen i budgetpropositionen att arbetet med att modernisera uppdraget till Vårdsskildringsrådet kommer att breddas och intensifieras (prop. 2002/03:1, utg.omr. 17, s. 101).

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att i enlighet med vad som anförts i motion K373 (yrkande 2) förorda en utvärdering av Granskningsnämndens verksamhet. Motionen bör därför avslås i berörd del.

Sändningar i TV 4

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om utökad textning av program i TV 4. Någon åtgärd från riksdagens sida är enligt utskottet inte påkallad. Med hänvisning till tidigare bedömning avstyrker utskottet vidare en motion om regionala sändningar i TV 4. Jämför reservation 10.

Textade program i TV 4

Motionen

I motion 2002/03:K404 av Roger Karlsson (c) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i TV 4:s nya sändningstillstånd från 2005 skall framgå att alla program som sänds i TV 4 skall vara textade senast år 2010. Motionären påpekar att gällande sändningstillstånd endast kräver att TV 4 skall göra stora underhållningsprogram och svensk dramatik tillgängliga. Vidare anför motionären att FN:s standardregler framhåller att staterna skall se till att massmedier är tillgängliga för människor med funktionsnedsättning. Han pekar också på att den nationella handlingsplanen för handikappolitiken konstaterar att de krav som ställs på public service-bolagen skall vara vägledande även för kommersiella TV-bolag.

Bakgrund

Sändningstillstånd

Regeringen beslutade den 20 december 2001 om sändningstillstånd för *Sveriges Television AB* (SVT för perioden den 1 januari 2002 t.o.m. den 31 december 2005. Som villkor för sändningarna anges bl.a. att SVT:s insatser för att göra programmen tillgängliga för funktionshindrade skall öka under tillståndsperioden jämfört med år 2001 (14 §). Minst 50 % av sändningstiden för förstagångssändningar med svenskt ursprung bör vara textad vid utgången av tillståndperioden.

Samma dag beslutade regeringen också om tillstånd för *TV 4 AB* att sända rikstäckande marksänd television med analog teknik. Under 5 § i tillståndet anges som villkor att TV 4 skall göra stora underhållningsprogram och svensk TV-dramatik tillgängliga för funktionshindrade i minst samma omfattning som under 1996. Verksamheten för funktionshindrade skall under tillståndsperioden utökas i den mån nya tekniska förutsättningar gör detta möjligt inom ramen för oförändrade kostnader.

Tidigare riksdagsbehandling

I proposition 1999/2000:79 *Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken* föreslog regeringen nationella mål och inrikt-

ning för handikappolitiken. Härvid bedömde regeringen att statens insatser för ökad tillgänglighet till kultursektorn för funktionshindrade behövde förstärkas. När det gällde TV-området ansåg regeringen att de krav som ställs på public service-bolagen att göra programmen tillgängliga för funktionshindrade skall vara vägledande även för de privata TV-bolagen. Regeringen avsåg att verka i denna riktning (a. prop. s. 103).

I samband med socialutskottets behandling av propositionen avlämnade kulturutskottet ett yttrande (yttr. 1999/2000:KrU4y) När det gällde tillgänglighet till radio och TV hänvisade kulturutskottet till att det framgick av direktiven för den särskilde utredaren, som då arbetade med underlag för besluten om nya sändningstillstånd för public service-bolagen, att en utgångspunkt i hans arbete borde vara att radio- och TV-programmens tillgänglighet skulle öka. Utredaren skulle undersöka om det behövde ställas ytterligare krav på programföretagen i detta hänseende och föreslå hur sådana krav i så fall skulle utformas. Vidare förutsatte utskottet att utredaren skulle lägga fram ett sådant underlag som gjorde det möjligt för den parlamentariska beredningsgruppen, som skulle bearbeta utredarens förslag, att ange vilka krav som skulle kunna ställas på SVT för att synskadade, andra läshandikappade, hörselskadade och döva skulle få bättre möjligheter att ta del av SVT:s programutbud under den kommande tillståndperioden. Utskottet ansåg mot bakgrund av det anförda att något tillkännagivande till regeringen om hörbara textremisor och ökad medietillgänglighet för funktionshindrade, som begärdes i fyra motioner, inte var påkallat.

Socialutskottet ställde sig bakom regeringens inriktning på området och såg positivt på att statens insatser för ökad tillgänglighet för funktionshindrade till kultursektorn förstärktes (bet. 1999/2000:SoU14 s. 62). I övrigt delade utskottet kulturutskottets bedömningar och avstyrkte motionerna.

Under föregående riksmöte behandlade kulturutskottet motioner som rörde *Sveriges Televisions AB:s programtextning* (2001/02:KrU11 s. 21 f.). Utskottet erinrade om sitt ställningstagande våren 2001. Då instämde utskottet i den uppfattning som framfördes av regeringen i proposition 2000/01:94 *Radio och TV i allmänhetens tjänst 2002–2005* och i då aktuella motioner som syftade till att andelen textade program av det totala rikssända utbudet med svenskt ursprung skulle öka påtagligt. Utskottet utgick från att andelen textade förstagångssända program med svenskt ursprung skulle öka till minst hälften under den kommande tillståndperioden (bet. 2000/01:KrU8 s. 32). Vidare påpekade utskottet att det ankommer på Granskningsnämnden att tillse att programföretaget efterlever villkoren i sändningstillståndet. Utskottet ansåg sig också kunna utgå från att den ännu icke tillsatta parlamentariska kommitté som skall få i uppgift att förbereda sändningstillstånd för tiden efter år 2005 följer upp det aktuella sändningsvillkoret samt att kommittén tar ställning till om ytterligare utökning av programtextningen skall aktualiseras inför nästa tillståndperiod. Därmed ansåg utskottet att riksdagen inte nu borde göra något uttalande i denna fråga. Motionerna avstyrktes.

Övrigt

Regeringen anför i skrivelsen 2002/03:25 *Uppföljning av den Nationella handlingsplanen för handikappolitiken* när det gäller sina fortsatta insatser på radio- och TV-området att det är angeläget att radio- och TV är tillgängligt för alla (s. 65). Regeringen framhåller att teknikutvecklingen kan innebära att tillgängligheten till TV- och radioprogram ökar i framtiden och regeringen följer noggrant utvecklingen på området. Vidare anför regeringen att den avser att tillsätta en parlamentarisk kommitté som får i uppdrag att utifrån en bred och djupgående omvärldsanalys göra en samlad översyn av public service-uppdraget och public service-företagens förutsättningar att uppfylla detta uppdrag i en ny och föränderlig mediesituation. Uppdraget har aviserats i propositionen om en radio och TV i allmänhetens tjänst (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268).

Vid en muntlig information inför utskottet har Kulturdepartementet upplyst att kommittén om en samlad översyn av public service-uppdraget inom kort skall tillkallas.

Kulturminister Marita Ulvskog har i svar den 5 mars 2003 anført följande på en skriftlig fråga (2002/03:555) gällande vad hon avser att göra för att det i kommande sändningstillstånd för TV 4 skall framgå att antalet förstagsångs-sända svenska TV-program successivt skall öka och senast år 2010 vara textade i samtliga fall. Hon anför att regeringen har för avsikt att genom tilläggsdirektiv ge Radio- och TV-lagsutredningen (Ku 2000:01) i uppdrag att bl.a. överväga behovet av lagändringar för att förbättra tillgängligheten till TV-program för personer med funktionshinder. Vidare kommer Kulturdepartementet att i god tid inleda diskussioner med TV 4 när det gäller utformningen av nya tillståndsvillkor. Kulturministern kommer att verka för att frågor som rör förbättrad tillgänglighet för olika grupper av funktionshindrade lyfts fram i beredningsarbetet inför en ny tillståndsperiod.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att riksdagen har ställt sig bakom regeringens mål för handikappolitiken att när det gäller TV-området skall de krav som ställs på public service-bolagen att göra programmen tillgängliga för funktionshindrade vara vägledande även för de privata TV-bolagen. Som redovisats ovan anges i gällande sändningstillstånd för TV 4 AB att verksamheten för funktionshindrade skall utökas under tillståndsperioden i den mån nya tekniska förutsättningar gör detta möjligt inom ramen för oförändrade kostnader. Utskottet utgår från att regeringen inför kommande tillståndsperiod följer upp det aktuella villkoret för sändningarna samt tar ställning till om ytterligare krav på programtextning bör aktualiseras. Någon åtgärd från riksdagens sida i enlighet med vad som anføres i motion K404 är därför inte påkallad. Motionen bör således avslås.

Regionala sändningar i TV 4

Motionen

I motion 2002/03:K417 av Rune Berglund m.fl. (s) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avtal med TV 4 om regionala sändningar. Motionärerna anför att TV 4 under förra året beslutade att lägga ned de regionala sändningarna i Jämtlands län. Anledningen till detta uppgavs enligt motionärerna vara bristande lönsamhet. En ny sändningsplats öppnades i Gävle. I och med detta uppfyller TV 4 vad som sägs i avtalet om att regionala sändningar skall ske från minst 16 områden. Motionärerna anser att det som hänt visar på behovet av att staten i avtalen om sändningstillstånd bör reglera i vilka områden som regionala sändningar skall ske. Vidare framhåller motionärerna att det behövs en lokal nyhetsbevakning som motvikt till den alltför Stockholmsfixerade mediebevakningen som riksmidierna ägnar sig åt. För en levande samhällsdebatt är det enligt motionärerna viktigt, även i glesbygd, att det finns olika aktörer på mediemarknaden. Motionärerna anser att detta bör regleras i avtal mellan staten och dem som beviljas sändningstillstånd.

Bakgrund

Gällande regler, m.m.

För att sända TV-program med hjälp av radiovågor på frekvens under tre gigahertz krävs enligt 2 kap. 1 och 2 §§ radio- och TV-lagen tillstånd av regeringen. Efter en ändring av 3 kap. 2 §, som trädde i kraft den 1 juli 1997 (prop. 1996/97:101, bet. 1996/97:KU19, rskr. 1996/97:208), föreskrivs i lagen att villkor för sändningstillstånd får avse bl.a. skyldighet att regionalt sända och producera program.

Som villkor för TV 4 AB:s sändningstillstånd för perioden den 1 januari 2002–den 31 december 2005 gäller bl.a. att bolaget regionalt skall sända och producera program i minst samma antal områden och i minst samma omfattning som under år 1996. I avtalet med TV 4 som gällde vid den tiden fanns inga direkta krav på regionala sändningar. TV 4 åtog sig ensidigt att upprätta redaktioner i Malmö, Göteborg och Norrland. Detta åtagande uppfylldes inte, utan TV 4 valde att i stället träffa avtal med ett flertal lokala TV-stationer om att sända regionala program på fasta tider i TV 4:s sändningar (se prop. 1996/97:101).

Tidigare riksdagsbehandling

Vid riksmötet 1997/98 behandlade utskottet en motion om regionala aspekter i koncessionsgivningen avseende bl.a. TV 4. Utskottet, som avstyrkte motionen, hänvisade till att tillståndsvillkoren för TV 4 innehåller klara krav på regional verksamhet. Mot denna bakgrund saknades enligt utskottets mening anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen om behovet av regionala aspekter i koncessionsgivning (bet. 1997/98:KU16).

Under föregående riksmöte behandlade utskottet en motion med ett liknande innehåll som den nu aktuella. Utskottet vidhöll sin tidigare bedömning och avstyrkte motionen (bet. 2001/02:KU33 s. 31).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller alltjämt sin tidigare bedömning och avstyrker motion K417.

Digital radio

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avslår en motion om digital radio med hänvisning till pågående utredningsarbete. Jämför reservation 11.

Motionen

I motion 2002/03:K333 av Kent Olsson m.fl. (m) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om digital radio (*yrkande 6 delvis*). Motionärerna anför bl.a. att regeringen inte kan göra mycket åt priset på mottagare, men utbudet styrs av politiska regler. Enligt motionärerna är det viktigaste vilka villkor som ställs upp för den privata radions deltagande. Långa tillståndsp perioder och möjligheter att förändra programutbud och ägande är av avgörande betydelse. Motionärerna anser att långsiktighet och förutsebarhet måste vara grundläggande i utarbetandet av en ny ordning för digital radio. Vidare anför motionärerna att det fortsatta arbetet inte får låsas fast vid enbart en av möjliga standarder och tekniker. Den i dag valda tekniken måste förutsättningslöst prövas mot såväl nätradio som sändningar via 3 G eller andra mobiltelefonnät.

Bakgrund

Utredning

Riksdagen beslutade år 1995 att Sveriges Radio (SR), Utbildningsradion (UR) och privata programföretag, efter särskilda beslut av regeringen, skulle få påbörja försök med digitala radiosändningar (prop. 1994/95:170, bet. 1994/95:KU47, rskr. 1994/95:369). Som motiv för beslutet anfördes bl.a. att den digitala tekniken ger bättre ljudkvalitet, effektivare utnyttjande av frekvensutrymme, större tålighet mot störningar och möjlighet att sända bilder och text i radio. I samband med riksdagsbeslutet uttalades att verksamheten skulle utvärderas sedan mottagare funnits på marknaden några år och företagen och allmänheten hade fått erfarenheter av den nya tekniken.

Regeringen beslutade den 8 november 2001 att tillkalla en särskild utredare, som i ett första steg skulle kartlägga och analysera situationen för den

digitala distributionen av radio i Sverige och i utlandet (dir. 2001:88). Utredaren skulle bl.a. behandla frågor som rör den tekniska utvecklingen, programutbud, frekvensfördelning, ekonomiska aspekter, andra distributionsmetoder för digital ljudradio än DAB (Digital Audio Broadcasting). Grundlagsfrågor skulle inte behandlas.

I ett andra steg skulle utredaren analysera den digitala radions framtidsförutsättningar. I detta andra skede skulle parlamentarisk medverkan komma att krävas. Regeringen avsåg att återkomma i frågan om analysens omfattning och inriktning samt om sådan kompletterande medverkan.

Utredningen, som antagit namnet Digitalradioutredningen, avlämnade i april 2002 delbetänkandet *Digital radio – Kartläggning och analys* (SOU 2002:38).

Regeringen har därefter den 19 juni 2002 utfärdat tilläggsdirektiv till utredningen som fr.o.m. denna dag skall utföra sitt arbete som en parlamentarisk kommitté (dir. 2002:85). Kommittén skall med utgångspunkt i vad som framkommit i delbetänkandet göra en samlad analys av den digitala radions framtidsförutsättningar, ta ställning till den digitala radions framtid samt lämna förslag till lagändringar och andra åtgärder som följer av kommitténs överväganden. Grundlagsändringar skall dock inte föreslås. Uppdraget skall vara slutfört den 30 maj 2003.

Tidigare riksdagsbehandling

Kulturutskottet behandlade under föregående riksmöte motioner som rörde frågor om att en digitalradiokommitté borde tillsättas samt om åtgärder för att rädda Sveriges Radios (SR) nuvarande digitala sändningar (bet. 2001/02: KrU11 s. 28–30).

När det gällde den första frågan utgick utskottet från att regeringen snarast, dvs. i god tid före valet hösten 2002, skulle utse de parlamentariker som skulle medverka i den andra etappen av Digitalradioutredningens arbete. Med hänvisning till det anförda avstyrkte utskottet motionerna.

I fråga om den andra frågan framhöll utskottet att regeringen den 20 december 2001 beslutade om ett kompletterande sändningstillstånd för SR med rätt att sända ljudradio med digital teknik. Tillståndet gäller fr.o.m. den 1 januari 2002 t.o.m. den 31 december 2005, eller till dess att regeringen har fattat beslut om den framtida användningen av frekvensutrymme för digital ljudradio. Utskottet konstaterade vidare att det av de anslagsvillkor för år 2002 som gäller för SR framgår att programföretaget i avvaktan på regeringens ställningstagande till resultaten av den tillsatta Digitalradioutredningen skall minska kostnaderna för de digitala sändningarna. Därefter konstaterade utskottet att de digitala sändningarna fortgick om än på en lägre ekonomisk nivå än vad som gällde under föregående tillståndsperiod. Utskottet framhöll att programföretaget, dvs. SR, ansvarar självt för sändningarna under den tid som nämndes i den aktuella motionen. Något särskilt riksdagens uttalande om att regeringen skulle rädda SR:s digitala sändningar till dess att Digitalradio-

utredningen lämnat förslag om den digitala radions framtid torde enligt utskottet inte vara påkallat. Därmed avstyrkte utskottet motionen.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan skall Digitalradioutredningen inom kort redovisa sitt uppdrag. Detta arbete bör enligt utskottets mening inte föregripas. Motion K333 (yrkande 6 delvis) avstyrks därför i berörd del.

Must carry-skyldigheten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om begränsning av must carry-skyldigheten. Jämför reservation 12.

Motionen

I motion 2002/03:K333 av Kent Olsson m.fl. (m) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om begränsning av must carry-principen (*yrkande 11*). Enligt motionärerna finns ingen anledning att ålägga kabelägare att kostnadsfritt distribuera kommersiella program. De anser vidare att det kan ifrågasättas om dagens omfattande must carry-skyldighet är förenlig med yttrandefrihetsgrundlagen. Motionärerna anför att kravet på allmänhetens tillgång till allsidig information måste anses tillgodosett genom att de licensbetalda public service-kanalerna SVT 1 och SVT 2 omfattas av must carry-skyldigheten. Must carry-regeln bör enligt motionärerna därför begränsas till enbart public service-kanalerna.

Bakgrund

Gällande bestämmelse

I 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen finns regler om skyldighet att vidarebefordra vissa sändningar i kabelnät, s.k. must carry. Skyldigheten gäller sedan den 1 februari 1999 TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen, dock högst tre samtidigt sända TV-program från tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgiftsmedel samt högst ett program från andra tillståndshavare. Skyldigheten gäller endast för sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter. Program som har sänts ut med endast digital teknik behöver endast sändas vidare med samma teknik i kabelnäten.

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med riksdagens behandling av förslaget till nu gällande regel om s.k. must carry-skyldighet i radio- och TV-lagen avstyrkte konstitutionsutskottet två motionsyrkanden som tog sikte på att skyldigheten att vidarebefordra program inte skulle omfatta fler program än de som finansieras genom TV-avgift, dvs. SVT 1 och SVT 2 (bet. 1998/99:KU6). Utskottet konstaterade att det i 3 kap. 1 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen stadgas att friheten enligt första stycket att sända program genom tråd inte hindrar att det i lag meddelas föreskrifter i fråga om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning. Det fanns enligt utskottet således ett uttryckligt grundlagsstöd för bestämmelsen om sändningsplikt i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen. Grundlagsstödet förutsätter dock att vidareändringar behövs med hänsyn till allmänhetens tillgång till allsidig upplysning. Enligt utskottets mening innebar regeringens förslag att skyldigheten att vidarebefordra TV-sändningar i kabelnät skulle få en rimlig omfattning när de digitala sändningarna i marknät inleddes.

Utskottet har därefter vid riksmötena 1999/2000, 2000/01 och 2001/02 vidhållit sin tidigare bedömning och avstyrkt motionsyrkanden om begränsningar av must carry-skyldigheten (bet. 1999/2000:KU15, 2000/01:KU18 och 2001/02:KU33).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning att gällande skyldighet att vidarebefordra TV-sändningar i kabelnät har en rimlig omfattning. Motion K333 (yrkande 11) avstyrks därför.

Presstödet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om avveckling eller minskning av presstödet. Därutöver avstyrker utskottet motioner som rör det särskilda distributionsstödet för lördagsutdelning samt om tröskeleffekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning. Vidare avstyrker utskottet motionsyrkanden om stöd till invandrartidningar och om tvåspråkiga medier med hänvisning till att någon åtgärd från riksdagens sida inte är påkallad. Utskottet är inte heller berett att nu förorda en översyn av presstödet. Jämför reservationerna 13–16.

Motionerna

I motion 2002/03:K268 av Mats Einarsson m.fl. (v) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om beho-

vet av en allsidig utredning av presstödet, antingen i särskild ordning eller inom ramen för en bredare massmedieutredning. Enligt motionärerna har presstödet varit oförmöget att påverka situationen för de delar av landet som saknar lokala medier, de kommuner som ligger i medieskugga. Motionärerna anser att andra problem med presstödet är följande. Presstödet är inriktat på stöd till andratidningar definierade i upplagetermer, trots att annonsintäkter i regel är viktigaste inkomstkällan. Vidare bör det prövas om presstödet kan vara kvalitativt inriktat i stället för kvantitativt. Kravet på att tidningar som uppbär presstöd skall vara heltäckande kan också behöva omprövas, eftersom många typer av material många gånger nås enklare och snabbare via text-TV eller Internet. Presstödsreglerna bör därutöver anpassas för att motverka utarmning av tidningar som särskilt vänder sig till invandrargrupper. Vidare bör presstödet anpassning till den tekniska utvecklingen utredas. Motionärerna påpekar också att en lösning för andratidningar ibland har varit att den ledande tidningen har köpt konkurrenten och samordnat det redaktionella materialet, men fortsatt utgivningen med en särskild redaktion för den mindre tidningen. Enligt motionärerna bör det övervägas om presstödet skall stödja sådana lösningar för att rädda tidningar som annars inte skulle överleva. Motionärerna anser att dessa och andra problem som hänger samman med dagens presstödsregler bör utredas i en parlamentarisk utredning med uppgift att lägga fram förslag som anpassar den statliga mediepolitiken till dagens och morgondagens verklighet i syfte att garantera den fria pressen, mångfalden och den journalistiska kvaliteten som ett av demokratins fundament.

I motion 2002/03:K289 av Kurt Kvarnström m.fl. (s) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lördagsutdelning av tidningar. Enligt motionärerna har flera tidningar aviserat att lördagsutdelningen har blivit alldeles för dyr och att man överväger att upphöra med den. Detta gäller speciellt tidningar på landsorten. Denna utveckling bör enligt motionärerna ses över.

I motion 2002/03:K333 av Kent Olsson m.fl. (m) yrkas att riksdagen beslutar att avveckla presstödet i enlighet med vad i motionen anförs (*yrkande 7*). Enligt motionärerna har tidningarna anpassat sig efter presstödet och blivit permanent beroende av det. Följden har blivit att ekonomiska problem inte har åtgärdats. Motionärerna anser att presstödet också innebär att konkurrensvillkoren gentemot icke-presstödstidningar snedvrids.

I motion 2002/03:K373 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkas att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag enligt vad i motionen anförs om regler beträffande tröskeffekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning (*yrkande 3*). Enligt motionärerna bör sådana tidningar vars upplaga tillfälligt understiger 7 000, men inte 6 500 exemplar, få bibehållit presstöd under två år.

I motion 2002/03:K399 av Leif Björnlod och Mona Jönsson (mp) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att vissa justeringar behöver göras i presstödet i enlighet med vad som anförs i motionen (*yrkande*

4). Motionärerna framhåller att dagens urbanisering och massmediekoncentration bl.a. innebär att en femtedel av landets befolkning, de som bor i stor-Stockholm, inte har egna lokala tidningar att tillgå. Vidare påpekar motionärerna att många unga människor i dag läser tidningar via Internet. Enligt motionärerna är det inte rimligt att dessa utgåvor saknar presstöd. Motionärerna anser också att en viss del av de invandratidskrifter, där man skriver på sitt eget modersmål, bör skrivas på svenska. Då möjliggörs läsning av innehållet för alla och inte endast den egna kulturkretsen.

I motion 2002/03:K406 av Per Unckel m.fl. (m) yrkas att riksdagen beslutar att presstödet avvecklas helt fr.o.m. budgetåret 2004 i enlighet med vad som anförs i motionen (*yrkande 2*). Motionärerna åberopar samma skäl härför som i ovan redovisade motion K333.

I motion 2002/03:K412 av Carin Lundberg m.fl. (s) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kostnader för distribution av dagstidningar. Enligt motionären bör det i Presstödsnämndens uppdrag att utvärdera distributionsstödet för dagstidningar ingå att också noggrant följa kostnadsutvecklingen. Motionärerna anser det dessutom vara nödvändigt att föreslå åtgärder för att garantera utdelning av dagliga tidningar i glesbygden.

I motion 2002/03:K423 av Marie Granlund (s) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över presstödsreglerna. Motionären framhåller att tidningsmarknaden håller på att radikalt förändras och att det börjar uppstå en monopolsituation. Det är därför av stor vikt att presstödsreglerna ses över för att också framöver garantera en mångfald. Enligt motionären behöver presstödet också bli mer flexibelt, t.ex. borde veckoslutstidningar kunna omfattas. I dag finns också andra tidningar som behöver stöd. Motionären nämner som exempel att ett fåtal av invandrar- och minoritetstidningarna uppbär presstöd.

I motion 2002/03:Sf289 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om presstöd och s.k. invandratidningar (*yrkande 26*). Enligt motionärerna bör regeringen, utifrån ett demokratiperspektiv, i hanteringen av presstöd säkerställa att s.k. invandratidningar inte drabbas av ett neddraget presstöd.

Vidare yrkas i motionen att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tvåspråkiga medier (*yrkande 27*). Enligt motionärerna är tvåspråkiga medier en grundsten för ett mångkulturellt samhälle. Regeringen bör därför se över hur detta bäst kan finansieras, administreras och distribueras.

I motion 2002/03:Kr372 av Lennart Kollmats m.fl. (fp) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om minskat presstöd (*yrkande 2*). Motionärerna anser att de särskilda skäl som fanns för att införa presstödet inte längre är aktuella. Ett minskat anslag till presstöd bör därför införas.

Bakgrund

Gällande regler, m.m.

Presstöd utgår enligt bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524). Förordningen innehåller bestämmelser om statens direkta stöd till företag som ger ut dagstidningar samt bestämmelser om stöd i vissa fall till företag som ger ut andra tidningar.

Enligt 3 § förordningen lämnas presstöd i form av driftsstöd och distributionsstöd.

Vidare ges *särskilt distributionsstöd* ut enligt förordningen (2001:898) om sådant stöd. Enligt 1 § förordningen kan särskilt distributionsstöd lämnas under åren 2002, 2003 och 2004 till företag som ger ut dagstidningar.

Stöd kan lämnas för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden (2 §).

I budgetpropositionen för 2003 framhöll regeringen att tidningsföretagens kostnader för utdelning av dagstidningar på lördagar i framför allt glesbygds- och landsbygdsområden har ökat kraftigt under senare år (prop. 2002/03:1, utg.omr. 17, s. 102). Därför infördes den 1 januari 2002 det särskilda distributionsstödet för sådan utdelning. Regeringen anförde att Presstödsnämnden har fått i uppdrag att utvärdera stödet under 2003 respektive 2004.

Enligt förordningen (2002:739) om *tillfälligt utvecklingsstöd* kan sådant stöd under 2002–2004 beviljas företag som ger ut dagstidningar (1 §).

Stöd kan enligt 3 § lämnas för investeringar i teknisk utrustning och programvaror samt för investeringar i utbildning som har ett direkt samband med detta. Investeringarna skall vara ett led i en långsiktig strategi som bidrar till tidningens fortlevnad.

Uppdrag till Presstödsnämnden

Regeringen beslutade den 14 juni 2001 att uppdra åt Presstödsnämnden att kartlägga och analysera situationen för medier som riktar sig till främst invandrare och nationella minoriteter i Sverige (Ku2001/1542/Me). Arbetet skulle ske i nära samverkan med Radio- och TV-verket och Statens kulturråd. Enligt uppdraget skulle kartläggningen i första hand inriktas på dagstidningar, tidskrifter, radio och TV, men även publicering på Internet borde ingå. Kartläggningen borde främst belysa området ur ett produktionsperspektiv, ett användarperspektiv och ett ekonomiskt perspektiv.

Presstödsnämnden har i september 2002 avlämnat rapporten *Minoriteternas medier*. Som sammanfattande slutsats anføres bl.a. att minoriteternas medier har viktiga funktioner i det svenska samhället. De har enligt rapporten behov av utökat stöd, inte enbart ekonomiskt utan även i form av samordning utveckling och utbildning. Bland annat är det viktigt att medierna i större utsträckning lär sig marknadsföring och annonsförsäljning. Vidare anføres att minoriteternas medier är på stark frammarsch i de flesta industriländer inom och utanför EU. Utredningen finner det angeläget att Sverige ansluter sig till

de samarbetsformer som redan bildats samt tar egna initiativ till praktiskt samarbete på området, framför allt inom Norden och EU.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade senast under föregående riksmöte motioner med yrkanden om en avveckling eller en minskning av presstödet (bet. 2001/02:KU1 s. 24 f.). Härvid hänvisade utskottet till sin behandling av motionerna vid riksmötet dessförinnan. Utskottet hade då konstaterat att det skett stora förändringar i medielandskapet sedan presstödet infördes (bet. 2000/01:KU1 s. 18). Enligt utskottets uppfattning fanns det vidare, och skulle under överskådlig tid alltfjämt finnas, ett stort behov av statligt stöd till dagspressen för att värna mångfalden och främja en allsidig nyhetsförmedling och opinionsbildning. Utskottet, som vid dåvarande riksmöte inte fann skäl att göra någon annan bedömning, avstyrkte motionerna i berörda delar.

Under föregående riksmöte avstyrkte utskottet vidare, liksom vid flera tidigare tillfällen, ett motionsyrkande som tog upp frågan om regler beträffande tröskeleffekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning (bet. 2001/02:KU1 s. 22). Utskottet anförde att det är olämpligt att man genom att införa alltför många undantagsregler rubbar de generella principer som ligger till grund för reglerna om ekonomiskt stöd till dagspressen.

I fråga om motionsyrkanden som rörde frågor om invandrar- och minoritetstidningar konstaterade utskottet att regeringen hade gett Presstödsnämnden i uppdrag att kartlägga och analysera situationen för medier som riktar sig till främst invandrare och nationella minoriteter i Sverige. Detta arbete borde enligt utskottet inte föregripas och därmed avstyrktes motionerna.

Övrigt

Som redovisats ovan har Kulturdepartementet vid en muntlig information inför utskottet upplyst om att behovet av en massmedie- eller en presstödsutredning övervägs inom departementet.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om en avveckling eller en minskning av presstödet vidhåller utskottet sin tidigare bedömning att det finns ett stort behov av statligt stöd till dagspressen för att värna mångfalden och främja en allsidig nyhetsförmedling och opinionsbildning. Enligt utskottets mening bör motionerna K333 (yrkande 7), K406 (yrkande 2) och Kr372 (yrkande 2) därför avslås.

Som redovisats ovan kan ett särskilt distributionsstöd lämnas för utdelning av dagstidningar på lördagar i gles- och landsbygdsområden under åren 2002, 2003 och 2004. Vad som anförs i motion K289 synes därmed vara tillgodosett. Motionen bör således avslås. Någon åtgärd med anledning av vad som anförs i motion K412 rörande Presstödsnämndens uppdrag att utvärdera det

särskilda distributionsstödet synes enligt utskottets mening inte vara påkallad. Även denna motion avstyrks därför.

I fråga om regler beträffande tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning anser utskottet alljämt att det är olämpligt att man genom att införa alltför många undantagsregler rubbar de generella principer som ligger till grund för reglerna om ekonomiskt stöd till dagspressen. Motion K373 (yrkande 3) avstyrks därför.

I motion Sf289 tas upp frågor som rör presstöd till invandratidningar och utveckling av tvåspråkiga medier (yrkandena 26 och 27). Som redovisats ovan har Presstödsnämnden i september 2002 redovisat sitt uppdrag från regeringen att kartlägga och analysera situationen för medier som riktar sig till främst invandrare och nationella minoriteter i Sverige. Utskottet utgår från att berörda frågor nu följs upp inom Regeringskansliet. Någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av vad som anförs i den nämnda motionen är enligt utskottets mening inte påkallad. Motionen avstyrks därför i berörda delar.

Utskottet vill framhålla att det är åtta år sedan den senaste översynen av presstödet presenterades. Under tiden därefter har medielandskapet genomgått stora förändringar. Bilden av att storstädernas förorter befinner sig i medieskugga blir vidare allt tydligare. Detta innebär att det i dessa områden i allt större utsträckning saknas egna medier och lokal nyhetsbevakning. En annan oroande tendens är enligt utskottets mening att distributionskostnaderna kraftigt har ökat under senare år, vilket framför allt drabbar landsbygds- och glesbygdsområdena. Utskottet vill understryka att detta är oroande tecken när det gäller möjligheterna att genom presstödet värna om mångfalden och främja en allsidig nyhetsförmedling och opinionsbildning. Utskottet förutsätter att vad som nu anförts utgör sådana omständigheter som beaktas i de överväganden som för närvarande görs inom Kulturdepartementet rörande behovet av en presstödsutredning. Utskottet vill dock inte föregripa dessa överväganden och är därför inte berett att för närvarande förorda en mer övergripande översyn av presstödet. Motionerna K268, K399 (yrkande 4) och K423 avstyrks därför.

Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om avveckling av Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden. Jämför reservation 17.

Motionen

I motion 2002/03:K406 av Per Unckel m.fl. (m) yrkas att riksdagen beslutar att Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden avvecklas fr.o.m. budgetåret

2004 och att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet i enlighet med vad som anförs i motionen (*yrkande 3*).

Bakgrund

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar.

Utskottet behandlade senast under föregående riksmöte ett motionsyrkande om att avveckla Presstödsnämnden (bet. 2001/02:KU1). Utskottet konstaterade att förslaget var en följd av att motionärerna ansåg att presstödet skulle avvecklas. Eftersom utskottet inte delade motionärernas uppfattning saknades enligt utskottet skäl att avveckla Presstödsnämnden. Motionen avstyrktes därför i denna del.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar inte uppfattningen i motion K406 (*yrkande 3*) att Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden bör avvecklas. Motionen avstyrks därför i berörd del.

Stöd till radio- och kassettidningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner som rör stödet till radio- och kassettidningar.

Motionerna

I motion 2002/03:K303 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett gemensamt system för produktion, distribution och konsumtion av dagstidningar på talkassett. Motionären anför att det är viktigt att statliga satsningar på områden som rör läshandikappades tillgång till digital information, talböcker, taltidningar, radioprogram, myndighetsinformation m.m., för att bli ekonomiskt försvarbara, sker i samverkan när det gäller både produktionsteknik och uppspelningsteknik hos användarna. Enligt motionären skall varje myndighet inte utveckla egna system.

I motion 2002/03:K356 av Birgitta Sellén (c) yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bidraget till Radiotidningen räknas upp när regeringen lägger fram nästa budgetförslag. Motionären framhåller att förutsättningarna när dagstidningarna började ge ut Radiotidningen 1989 var att de skulle få full kostnadstäckning för verksamheten som går ut på att ge läshandikappade samma demokratiska rättigheter som andra. Schablonersättningen är enligt motionären beräknad på 1999 års

kostnader och har inte räknats upp under de senaste tre åren, trots löneökningar och övriga ökade kostnader. Regeringen bör se över dessa kostnader och göra en uppräknings av bidraget till Radiotidningen.

I motion 2002/03:K413 av Göran Norlander och Agneta Lundberg (s) framförs ett liknande yrkande som tar sikte på en översyn av det schablonsystem för radiotidningar som finns i dag.

Bakgrund

Bidrag för utgivning av radio- och kassettidningar lämnas enligt förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Enligt 9 § bestämmer Taltidningsnämnden storleken på stödet för utgivning av en radio- eller kassettidning. Stödet får även omfatta kostnader för marknadsföring och abonnentutbildning.

Stödet för radio- och kassettidningar skall, med undantag av radiosända talsyntestidningar för synskadade, bestämmas med användning av schabloner som beaktar skillnader mellan olika tidningar. Nämnden kan ge undantag från schablonen om en radiotidning på grund av geografiska förhållanden i utgivningsområdet är tvungen att använda mer än en sändare eller om det finns synnerliga skäl.

Vidare sägs att stödet för utgivning av radiosända talsyntestidningar för synskadade skall ge full kostnadstäckning för det utgivande tidningsföretaget.

Stödet till en radio- eller kassettidning får dock lämnas med högst 25 000 kr per abonnemang för en dagstidning som utkommer med tre till sju nummer per vecka och med högst 100 kr per exemplar för en dagstidning som utkommer med ett eller två nummer per vecka.

I budgetpropositionen för 2003 anförde regeringen att den, med hänsyn till de snabba tekniska förändringarna på taltidningsområdet, kontinuerligt följer frågan om hur taltidningar kan distribueras och tas emot i framtiden (prop. 2002/03:1, utg.omr. 17 s. 101). Taltidningsnämnden hade vid tre tillfällen rapporterat om teknikutvecklingen på området. Regeringen anförde att en remissbehandling av dessa rapporter nyligen hade avslutats. Ärendet bereds enligt regeringen fortsatt inom Regeringskansliet.

Vidare påpekade regeringen att Taltidningsnämnden har fått i uppdrag att följa upp den nya ersättningsmodellen för taltidningsutgivning som innebär att ersättningen för taltidningar baseras på en schablonmodell i stället för, som tidigare, en nettokostnadsprincip (a. prop. s. 103). Övergången till den nya ersättningsmodellen sker successivt och kommer enligt regeringen att vara fullt genomförd efter utgången av 2002. Regeringen anförde att Taltidningsnämnden vid två rapporteringstillfällen kunnat konstatera att det för närvarande inte föreligger någon risk för nedläggning av taltidningar till följd av den nya ersättningsmodellen. Inget har enligt regeringen heller framkommit som tyder på att tidningarnas kvalitet har försämrats. Taltidningsnämnden kommer att fortsatt följa utvecklingen och vid behov föreslå åtgärder.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan följer regeringen såväl frågan om teknikutvecklingen på taltidningsområdet som utvecklingen med anledning av den tillämpade ersättningsmodellen för taltidningar. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att med anledning av vad som anförs i motionerna K303, K356 och K413 nu förorda någon ändring av reglerna om stöd till radio- och kassettidningar eller att någon annan åtgärd bör vidtas. Motionerna avstyrks således.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Grundläggande principer och former för programföretags verksamhet (punkt 1)

av Gunnar Hökmark (m), Helena Bargholtz (fp), Henrik S Järrel (m), Tobias Krantz (fp) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen delvis motionen 2002/03:K333 yrkandena 3 och 4 samt bifaller motion 2002/03:K379 yrkande 9.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att yttrandefriheten och rätten till fri åsiktsbildning utgör omistliga hörnstenar i ett demokratiskt samhälle. I Europakonventionen kommer detta till uttryck genom artikel 10, vilken stadgar att rätten att t.ex. sända radio eller TV är en civil rättighet, och genom artikel 6 enligt vilken en sådan rättighet inte får begränsas utan rättslig prövning. Enligt vår uppfattning framstår mot denna bakgrund den svenska regleringen, som bl.a. innebär att staten har monopol på sändningsrätter för radio och TV utan möjlighet för den enskilde till rättslig prövning, som oförenlig med konventionen. Vi anser att det är angeläget att i detta avseende stärka den enskildes rättighetsskydd så att det bättre stämmer överens med konventionen.

Enligt vår uppfattning skall det råda frihet att ge ut och distribuera medieprodukter och att pröva deras ekonomiska bärkraft. Det skall vara mediekonsumenterna som, inom ramen för de tekniska begränsningarna som gäller för olika medier, genom sina val avgör vilka medier som skall ha framgång. Vi anser att det är diskutabelt från konstitutionell synpunkt med en skyldighet för programföretag att i sin redaktionella verksamhet hålla sig till en i förväg lämnad programförklaring. En sådan ordning kan innebära en obehörig styrning av vad som yttras i radio eller TV. Politikens roll på medieområdet har således förändrats, eftersom det inte längre handlar om vad som är tekniskt möjligt att åstadkomma utan vad mediekonsumenten vill ha. Den tekniska utvecklingen har också förändrat mediernas kommersiella villkor.

Vi vill också framhålla att nödvändigheten av en statlig reglering av frekvensfördelning minskar genom att den tekniska utvecklingen möjliggör ett effektivare utnyttjande av frekvensbanden. Därför anser vi att framtida kon-

cessioner inom radio och TV skall fördelas genom ett auktionsförfarande motsvarande det som ursprungligen tillämpades för den privata lokalradion. Staten bör inte lägga sig i hur frekvensbanden utnyttjas utöver de hänsyn som behöver tas när det gäller användningsområden för närliggande frekvensområden.

Vad vi nu har anfört bör med delvis bifall till motionerna K333 (yrkandena 3 och 4) och med bifall till K379 (yrkande 9) ges regeringen till känna.

2. Rikstäckande kommersiell radio (punkt 2)

av Gunnar Hökmark (m), Helena Bargholtz (fp), Ingvar Svensson (kd), Henrik S Järrel (m), Tobias Krantz (fp) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:K333 yrkande 5 och 2002/03:K373 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att vidga yttrandefriheten genom att öppna för såväl nya regionala radiokanaler som fria nationella kanaler. Enligt vår uppfattning saknas både tekniska och demokratiska skäl för att begränsa den fria radions utveckling. Förbudet mot kommersiella rikstäckande kanaler motverkar möjligheten till mångfald, samtidigt som de befintliga statliga rikstäckande radiokanalerna inte utsätts för någon heltäckande konkurrens. Vi vill också framhålla att det i många andra länder finns rikstäckande radiokanaler som är kommersiellt finansierade. Det är enligt vår mening angeläget att det nu skapas förutsättningar för en fri nationell radio. Vad som nu har anförts bör med bifall till motion K333 (yrkande 5) och K373 (yrkande 5) ges regeringen till känna.

3. Massmedieutredning (punkt 3)

av Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K399 yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt min uppfattning tenderar utbudet på mediemarknaden att alltmer handla om teknik och ekonomi i stället för innehåll. En demokrati som bristfälligt granskar det mediala utbudet, kvaliteten och budbärarens avsikter underminerar själva folkstyret. I likhet med vad som anförs i motion K399

(yrkande 1) vill jag framhålla att det i dag saknas en arena där den breda debatten kan föras om det journalistiska utrymmet i kommersiella medier och i public service. Inom hela det tillgängliga medieutbudet, även i public service-kanalerna, kan en oroande trend skönjas med en sorts fast food-mentalitet i nyhetsutbudet. Vidare bör framhållas att nya medier inte behöver innebära att den totala mångfalden ökar så att fler får möjlighet att ta del av samhällsdebatten eller i den lokala samhällsutvecklingen. Mot denna bakgrund delar jag motionärernas uppfattning att en bred massmedieutredning behöver tillsättas nu. Vad som nu anförs bör med bifall till den nämnda motionen i berörd del ges regeringen till känna.

4. EG:s TV-direktiv (punkt 6)

av Gunnar Hökmark (m), Helena Bargholtz (fp), Henrik S Järrel (m), Tobias Krantz (fp) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K333 yrkande 10.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att EU skall arbeta för en utvidgning av den inre marknaden och för att få bort offentliga monopol. Det är därför oacceptabelt att EU ställer krav på en viss sammansättning av TV-bolagens program, t.ex. att dessa skall utgöras av en viss andel europeiska program. TV-bolag bör enligt vår uppfattning fritt få förfoga över programinnehållet i enlighet med respektive lands yttrandefrihetsrättsliga bestämmelser. Mot denna bakgrund bör regeringen verka för att TV-direktivet avskaffas. Vad som nu anförs bör med bifall till motion K333 (yrkande 10) ges regeringen till känna.

5. Reklamtid i radio och TV (punkt 7)

av Gunnar Hökmark (m), Helena Bargholtz (fp), Henrik S Järrel (m), Tobias Krantz (fp) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2002/03:K333 yrkande 9.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning visar den senaste fördelningen av sändningstillstånd för marksänd digital TV, vilken inneburit att programföretag i andra länder har fått tillstånd att sända, att de svenska reklamreglerna är absurda. Programföre-

tagen lyder under respektive lands reklamregler. Det innebär att såväl andra länders lagar som svensk lag kommer att tillämpas inom samma sändningsform i Sverige. Vi anser att en översyn av de svenska reklamreglerna därför är nödvändig. Utvecklingen på medieområdet visar vidare enligt vår mening att hela lagstiftningen är föråldrad. Det bör framhållas att den kanal som väljer att sända för mycket reklam kommer att förlora sina tittare. Programföretagen kommer därför att själva anpassa sig till vad som är en rimlig kombination av reklam, avgifter och motsvarande. Vi anser därför att regleringen av reklamtid i radio och TV bör avvecklas. Vad som nu anförs bör med delvis bifall till motion K333 (yrkande 9) ges regeringen till känna.

6. Reklamtid i kommersiella lokalradion (punkt 8)

av Ingvar Svensson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K373 yrkande 6.

Ställningstagande

Jag delar uppfattningen i motion K373 att en kommersiell lokalradio inte kan utöka sin reklam under sändningarna i alltför hög grad utan att samtidigt förlora lyssnare. Det finns således en självreglerande nivå för hur mycket reklam som kan sändas. I enlighet vad som anförs i motionen bör därför reglerna på området lättas upp. Vi anser att en generell regel om 15 % av sändningstiden kombinerad med en möjlighet att sända upp till 12 minuter reklam per timme under sex timmar per dygn bör kunna tolereras. Vad som nu har anförs bör med bifall till den nämnda motionen (yrkande 6) ges regeringen till känna.

7. Koncessionsavgift för kommersiell lokalradio (punkt 10)

av Gunnar Hökmark (m), Helena Bargholtz (fp), Ingvar Svensson (kd), Henrik S Järrel (m), Tobias Krantz (fp) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K373 yrkande 7.

Ställningstagande

Ett nytt system för tilldelning av tillstånd att sända kommersiell lokalradio har nu trätt i kraft. Enligt vår uppfattning är det därför rimligt att man nu avvecklar de genomgående höga koncessionsavgifterna för de befintliga tillstånden ned till en rimlig nivå. Regeringen bör därför, i enlighet med vad som anförs i

motion K373 (yrkande 7), återkomma till riksdagen med förslag till en avvecklingsplan ned till en rimlig nivå för de ursprungliga tillstånden för den kommersiella lokalradion. Vad som nu anförts bör med bifall till den nämnda motionen i berörd del ges regeringen till känna.

8. Koncessionsavgift för TV (punkt 11)

av Gunnar Hökmark (m), Helena Bargholtz (fp), Ingvar Svensson (kd), Henrik S Järrel (m), Tobias Krantz (fp) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse: Riksdagen antar reservanternas i bilaga 2 intagna förslag till lag om ändring i 4 § lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K373 yrkande 8.

Ställningstagande

Vi anser att det saknas skäl att ta ut koncessionsavgift på intäkter av sändningar med digital teknik, eftersom någon ensamrätt inte föreligger. Det är enligt vår uppfattning uppenbart att lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område i denna del strider mot generalitetsprincipen. Lagstiftningen kommer endast att gälla en TV-kanal och således inte någon av de övriga likställda kanalerna. Vi vill också framhålla att det kan vara fråga om olaglig särbeskattnings. Det föreligger även en risk för att den aktuella bestämmelsen – 4 § i nämnda lag – strider mot EG-rätten. I EG-rättslig mening kan uttalade skillnader i skattebelastning som gynnar vissa företag ses som statstöd. Vi anser mot denna bakgrund att riksdagen, med bifall till motion K373 (yrkande 8), bör besluta att den nämnda bestämmelsen får den lydelse som framgår av bilaga 2 till betänkandet.

9. Granskningsnämnden för radio och TV (punkt 12)

av Gunnar Hökmark (m), Helena Bargholtz (fp), Ingvar Svensson (kd), Henrik S Järrel (m), Tobias Krantz (fp) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K373 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att Granskningsnämnden för radio och TV har en viktig uppgift att fylla i sitt arbete med att hävda den enskildes integritet och värdighet. Nämnden borde vara ett värn mot mediasamhällets avigsidor. Det har ibland riktats kritik mot nämnden med hänvisning till att den rutinmässigt och utan närmare analys tycks avfärda en del anmälningar och kränkningar. I

likhet med vad som anförs i motion K373 (yrkande 2) vill vi framhålla att det är viktigt att statliga myndigheter seriöst ägnar sig åt det som de är tillsatta att sköta. Det finns en risk för att granskningen över en tidsperiod leder till avtrubning vid de olika bedömningarna. Enligt vår mening är det därför dags att nu genomföra en allsidig och relevant utvärdering av Granskningsnämndens verksamhet. Detta torde kunna göras inom ramen för den aviserade samlade översynen av public service-uppdraget. Vad som nu anförs bör med bifall till den nämnda motionen i berörd del ges regeringen till känna.

10. Textade program i TV4 (punkt 13)

av Kerstin Lundgren (c) och Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K404.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att textning av TV-program är nödvändigt om hörselskadade skall ha möjlighet att fullständigt ta del av TV-sändningar. Sändningstillståndet för TV 4 innehåller i dag endast krav på att stora underhållsprogram och svensk dramatik skall göras tillgängliga för funktionshindrade. I likhet med vad som anförs i motion K404 vill vi påpeka att det i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken slogs fast att de krav som ställs på public service-bolagen i detta avseende skall vara vägledande även för kommersiella TV-bolag. Mot denna bakgrund delar vi motionärens uppfattning att det i TV 4:s kommande sändningstillstånd skall framgå att alla program skall vara textade senast år 2010. Vad som nu anförs bör med bifall till motionen ges regeringen till känna.

11. Digital radio (punkt 15)

av Gunnar Hökmark (m), Henrik S Järrel (m) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K333 yrkande 6 i denna del.

Ställningstagande

Vi delar uppfattningen i motion K333 (yrkande 6 delvis) att det viktigaste för den digitala radions framtid är vilka villkor som ställs upp för de digitala radiobolagens deltagande. Långa tillståndsp perioder och möjligheter att förändra programutbud är härvid av avgörande betydelse. Vi anser att det grund-

läggande vid utarbetandet av en ny ordning för digital radio är långsiktighet och förutsebarhet. Det bör framhållas att det fortsatta arbetet inte får låsas fast vid enbart en av möjliga standarder och tekniker. Den teknik som har valts i dag måste enligt vår mening förutsättningslöst prövas mot såväl nätradio som sändningar via 3 G eller andra mobiltelefonnät. Vad som nu anförts bör med bifall till den nämnda motionen i berörd del ges regeringen till känna.

12. Must carry-skyldigheten (punkt 16)

av Gunnar Hökmark (m), Helena Bargholtz (fp), Henrik S Järrel (m), Tobias Krantz (fp) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K333 yrkande 11.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning saknas det anledning att ålägga kabelägare att kostnadsfritt distribuera kommersiella program. Vi anser också, i likhet med vad som anförs i motion K333 (yrkande 11), att det kan ifrågasättas om dagens omfattande must carry-skyldighet är förenlig med yttrandefrihetsgrundlagen. Kravet på allmänhetens tillgång till allsidig information måste enligt vår mening anses tillgodosett genom att de licensbetalda public service-kanalerna omfattas av must carry-skyldighet. Denna skyldighet bör därför begränsas till enbart dessa kanaler. Vad som nu har sagts bör med bifall till den nämnda motionen i berörd del ges regeringen till känna.

13. Minskning eller avveckling av presstödet (punkt 17)

av Gunnar Hökmark (m), Henrik S Järrel (m) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 13. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2002/03:K333 yrkande 7 och 2002/03:K406 yrkande 2 och avslår motion 2002/03:Kr372 yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning har regeringen en överdriven tilltro till presstödet positiva effekter på mångfalden, det fria ordet och opinionsbildningen. Vi vill framhålla att presstödet har inneburit att tidningarna anpassat sig efter detta stöd och blivit permanent beroende av det. Som påpekats i motionerna K333 (yrkande 7) och K406 (yrkande 2) har följden blivit att tidningars ekonomiska problem inte har åtgärdats. Enligt vår uppfattning innebär presstödet också att

konkurrensvillkoren gentemot de tidningar som inte uppbär presstödet snedvrids. Vi anser därför att riksdagen, med delvis bifall till de nämnda motionerna i berörda delar, bör ge regeringen till känna vad som nu har anförts. Därmed bör riksdagen avslå motion Kr372 yrkande 2.

14. Minskning eller avveckling av presstödet (punkt 17)

av Helena Bargholtz (fp) och Tobias Krantz (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 14. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr372 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03:K333 yrkande 7 och 2002/03:K406 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att de särskilda skäl som en gång fanns för att införa presstödet inte längre har någon aktualitet. Mot denna bakgrund delar vi uppfattningen i motion Kr372 (yrkande 2) att presstödet bör minskas. Med bifall till den nämnda motionen i berörd del bör vad som nu anförts ges regeringen till känna. Därmed bör motionerna 2002/03:K333 yrkande 7 och 2002/03:K406 yrkande 2 avslås.

15. Tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning (punkt 19)

av Ingvar Svensson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 15. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K373 yrkande 3.

Ställningstagande

Jag vill framhålla att om upplagan för en lågfrekvent tidning med riksspridning sjunker under 7 000 exemplar upphör driftsstödet för den nivån. Enligt min uppfattning bör tidning, i enlighet med vad som anförs i motion K373 (yrkande 3), vars upplaga hamnar under 7 000 men inte 6 500 exemplar ges ett oreducerat driftsstöd under en period av högst två år. Först därefter skall stödet avvecklas enligt övriga presstödsregler. Ett nytt sådant oreducerat driftsstöd bör kunna beviljas först när upplagan har överstigit 7 000 exemplar under minst tre år. Jag anser att nuvarande tröskeeffekter inte är rimliga. Regeringen bör därför vidta förändringar i presstödsförordningen (1990:524) i enlighet med mitt förslag. Vad som nu anförts bör med bifall till den nämnda motionen i berörd del ges regeringen till känna.

16. Stöd till invandratidningar och tvåspråkiga medier (punkt 20)

av Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 16. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Sf289 yrkandena 26 och 27.

Ställningstagande

Som redovisats ovan har Presstödsnämnden under hösten 2002 redovisat sitt uppdrag från regeringen att kartlägga och analysera situationen för medier som riktar sig till främst invandrare och nationella minoriteter i Sverige. Enligt min uppfattning är det viktigt att regeringens fortsatta arbete med denna fråga har som utgångspunkt att, i enlighet med vad som anförs i motion 2002/03:Sf289 yrkande 26, invandratidningar inte skall drabbas av ett neddraget presstöd. I likhet med vad som vidare anförs i den nämnda motionen (yrkande 27) vill jag därutöver framhålla att tvåspråkiga medier är en demokratisk rättighet och en grundsten i ett mångkulturellt samhälle. Man bör se på denna fråga som en långsiktig investering för vårt land, eftersom många barn växer upp med två språk och därför kommer att efterfråga nyheter m.m. med olika perspektiv. Som påpekas i den nämnda motionen lockar tvåspråkiga medier, framför allt tidningar, fler läsare bland såväl svenskspråkiga som invandraspråkiga och blir då mer intressanta för annonsörer. Regeringen bör därför se över hur tvåspråkiga medier bäst kan finansieras, administreras och distribueras. Vad som nu anförts bör med bifall till motionen i berörda delar ges regeringen till känna.

17. Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden (punkt 22)

av Gunnar Hökmark (m), Henrik S Järrel (m) och Bertil Kjellberg (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 17. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2002/03:K406 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi har i en annan reservation framfört vår uppfattning att presstödet bör avvecklas. Som en följd av detta anser vi att även Presstödsnämndens och Taltidningsnämndens verksamhet bör avvecklas fr.o.m. budgetåret 2004. Bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. kan övertas av Kammar-

kollegiet. Vi anser att detta med delvis bifall till motion K406 (yrkande 3) bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2002

2002/03:K268 av Mats Einarsson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en allsidig utredning av presstödet, antingen i särskild ordning eller inom ramen för en bredare massmediutredning.

2002/03:K289 av Kurt Kvarnström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om lördagsutdelning av tidningar.

2002/03:K303 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett gemensamt system för produktion, distribution och konsumtion av dagstidningar på tal.

2002/03:K333 av Kent Olsson m.fl. (m):

3. Riksdagen beslutar att nya avtal med programbolag inte får innehålla vare sig program- eller reklamvillkor i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen beslutar att framtida koncessioner inom radio och TV skall fördelas via auktion i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjlighet till etablering av kommersiell nationell radio.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om digital radio och TV (i denna del).
7. Riksdagen beslutar att avveckla presstödet i enlighet med vad i motionen anförs.
9. Riksdagen beslutar om avveckling av regleringen av tiden för reklam i radio- och TV-sändningar i enlighet med vad i motionen anförs.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka för en avveckling av EU:s TV-direktiv.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om begränsning av must carry-principen.

2002/03:K356 av Birgitta Sellén (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bidraget till Radiotidningen räknas upp när regeringen lägger fram nästa budgetförslag.

2002/03:K373 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

2. Riksdagen begär att regeringen genomför en allsidig och relevant utvärdering av verksamheten hos Granskningsnämnden för radio och TV.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag enligt vad i motionen anförs om regler beträffande tröskeleffekt för lågfrekventa tidningar och riksspridning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utredning om nationell fri radio på kommersiell grund.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändrade regler för reklamtid i den kommersiella radion.
7. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till en avvecklingsplan ned till en rimlig nivå för de höga koncessionsavgifterna som gäller för de ursprungliga tillstånden för kommersiell lokalradio.
8. Riksdagen beslutar att 4 § första stycket lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område skall ha den lydelse som framgår av bilaga 1 till motionen.

2002/03:K379 av Bo Lundgren m.fl. (m):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sändningsrätter för radio och TV.

2002/03:K399 av Leif Björnlof och Mona Jönsson (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av att tillsätta en bred massmedieutredning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anförs om stöd för Öppna Kanalen.
3. Riksdagen beslutar att uppdra åt riksdagsstyrelsen att arbeta för att samtliga debatter i plenum borde sändas i public service-kanaler.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen att vissa justeringar behöver göras i presstödet i enlighet med vad som anförs i motionen.

2002/03:K404 av Roger Karlsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i TV 4:s nya sändningstillstånd från 2005 skall framgå att alla program som sänds i TV 4 skall vara textade senast år 2010.

2002/03:K406 av Per Unckel m.fl. (m):

2. Riksdagen beslutar att presstödet avvecklas helt fr.o.m. budgetåret 2004 i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen beslutar att Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden avvecklas fr.o.m. budgetåret 2004 och att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet i enlighet med vad som anförs i motionen.

2002/03:K412 av Carin Lundberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kostnader för distribution av dagstidningar.

2002/03:K413 av Göran Norlander och Agneta Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om radiotidningar.

2002/03:K417 av Rune Berglund m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avtal med TV 4 om regionala sändningar.

2002/03:K423 av Marie Granlund (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över presstödsreglerna.

2002/03:L343 av Monica Green m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt bör medverka till att EU:s direktiv om TV och regler för reklam även omfattar regler för reklam riktad till barn.

2002/03:Sf289 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om presstöd och invandartidningar.

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tvåspråkiga medier.

2002/03:Kr334 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall återkomma med förslag om hur lokal-TV kan stärkas och utvecklas.

2002/03:Kr372 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om minskat presstöd.

BILAGA 2

Reservanternas lagförslag

Av reservanterna i reservation 7 föreslagen lydelse av
4 § lagen (1992:72) om koncessionsavgift på
televisionens och radions område*Nuvarande lydelse**Reservanternas förslag*

4 §

Den rörliga delen av koncessionsavgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik och i sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa sändningar. Avgiften tas ut med

- 20 procent av intäkterna till den del de överstiger 375 miljoner men inte 500 miljoner kronor,
- 40 procent av intäkterna till den del de överstiger 500 miljoner men inte 1 000 miljoner kronor,
- 50 procent av intäkterna till den del de överstiger 1 000 miljoner kronor.

I intäkter som utgör vederlag för att programföretaget sänder annonser inräknas intäkter som tillförts någon annan, om det framgår av omständigheterna att de utgör sådant vederlag till programföretaget.

Intäkterna skall bestämmas enligt bokföringsmässiga grunder.

De i första stycket angivna beloppsgränserna skall justeras på ett sätt som motsvarar det sätt som anges i 3 § andra stycket i fråga om den fasta delen av koncessionsavgiften.

Den rörliga delen av koncessionsavgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik. Avgiften tas ut med

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.